

370.733

๗ 2230

๕.3

การประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอก สุขศึกษา

ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปริญญานิพนธ์

ของ

ศวีประภา แฉ่นสงวน

27 พ.ธ. 2534

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา

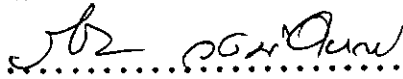
กันยายน 2533

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

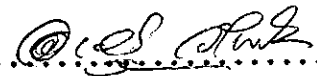
174728

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณาสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน

(อ.ศ.ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่)

..... กรรมการ

(อาจารย์ อารุณ วัฒนสิน)

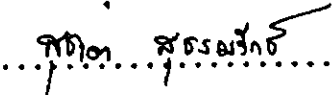
คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(อ.ศ.ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่)

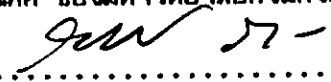
..... กรรมการ

(อาจารย์ อารุณ วัฒนสิน)

..... กรรมการ

(อ.ศ.ดร. สักดา สุธรรมวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(อ.ศ.ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่ ๗ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

ประกาศผลการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือ และการแนะนำอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ และอาจารย์อาวุธ วัฒนสิน ซึ่งเป็นประธานและกรรมการ ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ของข้าพเจ้า รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ สุธรรมรักษ์ ซึ่งกรุณา ร่วมเป็นกรรมการสอบ และให้คำปรึกษาแนะนำ พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้าตลอดมา ข้าพเจ้า รู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชิตพงษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สร้อยวงศ์ รองศาสตราจารย์นพคุณ คุณชีวะ รองศาสตราจารย์เฉลียว บุญยงค์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย อีสัม และรองศาสตราจารย์สมจิตรา เรืองศรี ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณอาจารย์นิเทศก์ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อาจารย์ที่เลี้ยงของโรงเรียนฝึกสอน และนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกสหศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 ทุกคน ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ข้าพเจ้าขอกราบน้อมระลึกถึงพระคุณอันสูงยิ่งของบิดามารดาและครูอาจารย์ทุกท่าน ซึ่งได้เมตตาให้การสนับสนุนการศึกษาและประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ข้าพเจ้าอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์สุนทร แนนสงวน พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจให้การทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ศัประภา แนนสงวน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1/
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5/
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ก. การนำเสนอแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับเรื่องการประเมินโครงการ ...	12
ความหมายของการประเมินโครงการ	12
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	13
องค์ประกอบที่จะประเมิน	14
รูปแบบการประเมินโครงการ	15
เกณฑ์การประเมินโครงการ	16
ข. การนำเสนอแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับเรื่องการฝึกสอน	17
ความหมายและความสำคัญของการฝึกสอน	17
จุดมุ่งหมายของการฝึกสอน	20
การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสรรงานและหน่วยงานรับผิดชอบ	
การจัดการฝึกสอน	22
การกำหนดและสรรหาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกสอน	23
การเตรียมนักศึกษาฝึกสอน	26

ประเภทของโรงเรียนฝึกสอน	29
การดำเนินการจัดส่งนักศึกษาออกฝึกสอน	29
ระยะเวลาในการฝึกสอน	30
การสัมมนาการฝึกสอน	30
การนิเทศการฝึกสอน	32
การประเมินผลการฝึกสอน	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
ค. โครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอก สุขศึกษา	43
ง. การอบความคิดในการประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา	
ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.....	45
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	48
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	48
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	49
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
5 สรุปผลอภิปรายและข้อเสนอแนะ	76
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	76
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	76
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	77

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	77
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
อภิปรายผล	85
ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	101
ประวัติย่อของผู้วิจัย	116

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง จำแนกตามการผ่านการศึกษา วิชาเอกหรือวิชาโทสาขาวิชา จำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ งานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอน และประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมการ นิเทศการสอน.....	57
2	จำนวนนักศึกษาฝึกสอน จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการ ทำงานด้านสาธารณสุข.....	60
3	ความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับ ปัจจัยค่าเงินงานโครงการฝึกสอน.....	61
4	ความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับ กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน.....	68
5	ความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับ ผลลัพธ์ของโครงการฝึกสอน.....	73
6	ผลสัมฤทธิ์การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกสาขาวิชา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำแนกตามเกณฑ์การประเมิน ดีมาก สอนผ่าน และ สอบตก.....	75

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยในด้านการเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม จะมีความมั่นคงและพัฒนาได้นั้นต้องอาศัยการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในอันที่จะพัฒนาคุณภาพของ ประชากร ทั้งนี้เพราะประชากรที่มีคุณภาพย่อมสามารถสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมและ ประเทศชาติ การศึกษาจะช่วยให้ เสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ และทัศนคติ ให้ บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อมในสังคมที่สัมพันธ์กับตน สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ ได้เข้ามาแก้ไขปัญหาค้าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

ความสำเร็จและความล้มเหลวในการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้านเช่น หลักสูตร ผู้บริหาร ความสนใจและความตั้งใจของผู้เรียน วิธีการสอน กิจกรรมการเรียน การสอน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ สภาพแวดล้อมทั่วไป และสิ่งสำคัญที่สุดได้แก่ผู้สอน ซึ่งมีบทบาท และหน้าที่รับผิดชอบอันสำคัญในอันที่จะถ่ายทอดวิชาการ และสร้างคุณธรรมให้เกิดแก่ผู้เรียน โดยหากวิธีในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จึงนับได้ว่าครูเป็นจักรกล สำคัญในการกำกับกระบวนการเรียนการสอน เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาคนให้เป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาประเทศ ในสังคมปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางวิทยาการอย่างรวดเร็ว คุณมีบทบาท และความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแนวการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เพราะ ครูมีหน้าที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาโดยรอบคอบขั้นในตัวผู้เรียน ครูจึงเป็นผู้นำในการ พัฒนาคนให้เจริญงอกงามทางปัญญา และเนื่องจากชาวไทยส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชน จึงได้ รับการปลูกฝังให้มีความรู้สึก ว่า ครูเป็นบุพชนียบุคคล เป็นผู้เกียรติสูงสุด คึงเมื่อนผู้เป็นครุควรได้

รับการฝึกฝนอบรมในด้านความรู้ ความสามารถและมีสมรรถภาพในการเป็นครูเป็นอย่างดี เพื่อเป็นพ่อพิมพ์ แม่พิมพ์ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้จดจำและเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตต่อไป และ การที่จะ ได้ครูที่มีลักษณะดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของสภากันการผลิตครู ทั้งระดับ วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

เมื่อพิจารณาหลักสูตรของสภากันการผลิตครูทุกระดับ จะพบว่าหลักสูตรกำหนดให้เรียน ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กล่าวคือ เมื่อเรียนวิชาต่าง ๆ ครบตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแล้ว สภากันจะต้องจัดให้นิสิต นักศึกษา ได้รับประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับการฝึกสอนหรือการปฏิบัติงาน ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในโรงเรียน ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติทางวิชาชีพครูโดยตรง โดยการนำเอาหลักการ ทฤษฎี วิธีการสอนต่าง ๆ ไปทดลองปฏิบัติในสถานการณ์จริง อีกทั้ง เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะ และความจริงใจของงานทางอาชีพครู โดยได้ มีการเริ่มต้นอย่างถูกต้องตามแบบฉบับที่ถูกต้อง (เจริญผล สุวรรณโชติ. 2524 : 5)

การดำเนินงานโครงการฝึกสอนนั้นจำเป็นต้องเตรียมนักศึกษา เพื่อให้ความรอบรู้ ในเนื้อหาวิชา มีความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน เพราะการถ่ายทอดความรู้ให้ แก่ผู้อื่นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ประกอบกันเข้ากับประสบการณ์และการฝึกฝน รวมทั้งจะต้องมี ความพร้อมที่จะออกไปทำงานร่วมกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ทั้งฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนและฝ่ายมหา- วิทยาลัย งานสำคัญของการเตรียมนักศึกษามักดังต่อไปนี้ (อิราวัณซ์ ผาติวงศ์. 2528 : 2-4)

1. การเตรียมทางด้านวิชาการ ในแต่ละสถาบันจะแยกเนื้อหาวิชาออกเป็น 3 หมวด คือ หมวดการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาเอก

2. การจัดให้นักศึกษาสังเกตการปฏิบัติงานของครูในสถาบันและโรงเรียนต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาสังเกตและทำความเข้าใจกับสภาพการเรียนการสอน วัฏ- พุทธิกรรมและปัญหาของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ เป็นต้น

3. การจัดโครงการปฐมนิเทศ เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจระบบการจัดดำเนินงานด้าน

การเรียนการสอนโดยทั่ว ๆ ไป เข้าใจพื้นฐานของผู้เรียน รู้ปัญหา และรู้แนวทางปฏิบัติในวิชาชีพครู

4. การจัดให้นักศึกษาออกไปฝึกสอนในโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้นำหลักการ ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เรียนมาไปใช้ปฏิบัติจริง ซึ่งจะได้รับการประสบการณ์โดยตรงและให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมในฐานะที่เป็นครู ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในโครงการฝึกสอน

5. การประชุมกลางภาคเรียน เพื่อให้นักศึกษาได้กลับมาพบปะแลกเปลี่ยนปัญหา ที่พบระหว่างการฝึกสอนระยะแรก และช่วยกันหาแนวทางแก้ไขตลอดจนเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์ในโรงเรียนฝึกสอนต่อไป

6. การจัดโครงการปัจฉิมนิเทศ เมื่อการฝึกงานสิ้นสุดลง เพื่อให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน รวบรวมและชี้แจงปัญหา นำมาพิจารณาถึงสาเหตุ วิเคราะห์พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไข นอกจากนี้ ยังเป็นการเตรียมนักศึกษาให้เป็นครูที่ดีเพื่อที่จะไปรับผิดชอบการศึกษาของสังคมในอนาคต

นักศึกษาจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบคือ โรงเรียนฝึกสอน คือ อาจารย์นิเทศก์ คืออาจารย์ที่เลี้ยงและค้ำส่งทางการศึกษาของตน ซึ่งนักศึกษจะต้องพยายามหาวิถีทางที่จะพัฒนาการเรียนรู้ตามที่สถาบันมุ่งหวัง มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ และสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้เรียนมาอย่างเต็มที่ สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคลากรทุกฝ่าย และสมานสามัคคี ในกลุ่มบุคลากรที่ทำงานร่วมกัน ในขณะเดียวกัน บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนจะต้องเข้าใจบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของตน เพื่อจัดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลให้การดำเนินงานโครงการฝึกสอนไม่บรรลุผลสำเร็จ บั่นทอนกำลังใจ และความตั้งใจของนักศึกษาที่ทุ่มเทให้กับการฝึกสอน ซึ่งจะเป็นการสร้างทัศนคติที่ไม่ดีต่อการสอนและการประกอบอาชีพครูในอนาคตของนักศึกษาค่ะ

สำหรับภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีการจัดเตรียม นักศึกษาที่จะออกไปประกอบวิชาชีพครูแตกต่างจากสถาบันผลิตครูอื่นๆ กล่าวคือ ไม่มีการฝึกการ เป็นผู้ช่วยครู ในสถาบันและโรงเรียนต่าง ๆ นักศึกษาจะได้เรียนหลักวิชาครูในวิชาพฤติกรรม การสอน 1 และวิชาพฤติกรรมการสอน 2 เท่านั้น (มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2527 : 112) ซึ่งทั้งสองวิชานี้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สำหรับการฝึกภาคปฏิบัติ นักศึกษาจะได้ฝึก การสอนหน้าชั้นเพียง 1 ครั้ง เป็นการสอนเพื่อนที่เรียนด้วยกัน นักศึกษาจึงไม่ได้รับประสบการณ์ ตรงจากผู้เรียน และจะไม่ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนในวัยต่างๆ เมื่อนักศึกษาออกฝึกสอนจึง ประสบปัญหาค้างๆ เช่น การเลือกวิธีการสอนและเทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง หรือ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ปัญหาการปกครองชั้น การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นต้น นอกจากนี้ ภาควิชาพลานามัยเน้นนโยบายให้นักศึกษาฝึกสอนได้ฝึกปฏิบัติงานห้องพยาบาลของโรงเรียนฝึกสอน ด้วย ซึ่งนักศึกษาไม่เคยฝึกภาคปฏิบัติในการให้บริการ และการปฐมพยาบาลในสถานการณ์จริง มาก่อน นักศึกษาจึงขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ถ้าอาจารย์ที่เลี้ยงดูดูแลไม่ทั่วถึง อาจจะ ทำให้เกิดผลเสียต่อผู้รับบริการได้ ประกอบกับอาจารย์ในเทศกัมหน้าที่รับผิดชอบงานทางมหา- วิทยาลัยมาก จึงมีเวลาในการชี้แนะให้กับนักศึกษาน้อย บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ โครงการขาดการประสานงานกัน ต่างฝ่ายต่างทำหน้าที่ของตนเองโดย ไม่มีแนวทางในการปฏิบัติ ที่แน่นอนและตรงกัน โครงการฝึกสอนเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเพราะ ไม่มีโครงการที่เขียนเป็น ลายลักษณ์อักษรที่แน่นอน การจัดดำเนินงานโครงการฝึกสอนส่วนใหญ่จะตั้งภาระหน้าที่ให้กับ คณะกรรมการจัดการฝึกสอนเท่านั้น นอกจากนี้คณะกรรมการจัดการฝึกสอนทำงานไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากเปลี่ยนคณะกรรมการทุกปี นโยบายในการจัดดำเนินโครงการจึงเปลี่ยนแปลงไปด้วย เมื่อเสร็จสิ้นโครงการฝึกสอน คณะกรรมการจะมีการประชุม รวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ต่างๆ จากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงโครงการฝึกสอน ในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลที่ได้นี้เพียงพอที่จะสรุปได้ว่า โครงการฝึกสอนมีความ

เหมาะสมหรือไม่เพียงใด มีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไร มีข้อข้อบกพร่องอย่างไร จำเป็นต้องอาศัย การประเมินที่มีระบบและความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนตลอดจนข้อเสนอแนะ ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกสอนทุกฝ่าย

การประเมินผลโครงการอย่างมีระบบ จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการฝึกสอน ทราบข้อดี ข้อบกพร่องของการจัดโครงการ ฝึกสอนในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนโครงการ การดำเนินงาน โครงการฝึกสอน ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ของโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด อันจะ เป็นแนวทางให้คณะกรรมการจัดการฝึกสอนได้นำไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้การจัดดำเนิน งานโครงการฝึกสอนครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ในหลักสูตรโครงการ ฝึกสอนของภาควิชาพลานามัย จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง "การประเมินโครงการ ฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง" เพื่อนำผลการประเมินไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการฝึกสอน ของ นักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ ประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษา วิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงในด้าน ปัจจัย คำเนิงานของโครงการฝึกสอน กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน และผลผลิต ของโครงการฝึกสอน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลเพื่อภาควิชาพลานามัยจะ ได้นำ ไปใช้ ประโยชน์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการ ฝึกสอนของภาควิชาพลานามัย ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่มที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสหศึกษา ภาควิชาพลานามัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 185 คน ได้แก่

1.1 อาจารย์ที่เลี้ยง ได้แก่ ครู อาจารย์ในโรงเรียนจำนวน 33 โรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกสอนโดยได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นี้เพื่อการสอนนักศึกษาฝึกสอน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 80 คน

1.2 อาจารย์นิเทศก์ของภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่นี้เพื่อการสอนนักศึกษาฝึกสอน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 25 คน

1.3 นักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกสหศึกษา ที่ฝึกสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 80 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่มที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสหศึกษา ภาควิชาพลานามัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คิดเป็นร้อยละ 80 ตามสัดส่วนของแต่ละกลุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 148 คน คือ

2.1 อาจารย์ที่เลี้ยง จำนวน 64 คน

2.2 อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 20 คน

2.3 นักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกสหศึกษา จำนวน 64 คน

3. การประเมินโครงการฝึกสอน ครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการฝึกสอน 3 ด้าน

ได้แก่

- 3.1 ปัจจัยดำเนินงานของโครงการฝึกสอน (Input)
- 3.2 กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน (Process)
- 3.3 ผลผลิตของโครงการฝึกสอน (Product)

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

1.) โครงการฝึกสอน หมายถึง แผนการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการฝึกสอนเพื่อให้นักศึกษาปฏิบัติงานทุกอย่างในหน้าที่ครู ภายใต้การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง ในวิจัยนี้ หมายถึง แผนการจัดประสบการณ์ภาคปฏิบัติในวิชาชีพครูของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กำหนดให้นักศึกษาออกฝึกสอน ตามโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ภายใต้การนิเทศและการ ประเมินผลร่วมกันของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง ตลอดระยะเวลาของการฝึกสอน

2.) การฝึกสอน หมายถึง การฝึกประสบการณ์ตรงที่จัดให้นักศึกษาคูได้ปฏิบัติงาน เกี่ยวกับ นักเรียน นักศึกษา และบุคคลในระดับหรือกลุ่มต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งการสังเกตการณ์ การสอนและการพัฒนาการของผู้เรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอด จนรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเองในอันที่จะเกิดทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูต่อไปในอนาคต ในวิจัยนี้ หมายถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532

3. การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการ ปรับปรุงโครงการและสารสนเทศในการตัดสินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ในวิจัยนี้ หมายถึง การประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยประเมินโครงการฝึกสอน 3 ด้าน ได้แก่ การประเมินปัจจัย

ดำเนินงานของโครงการฝึกสอน การประเมินกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน และการประเมินผลผลิตของโครงการฝึกสอน

3.1 ปัจจัยดำเนินงานของโครงการฝึกสอน หมายถึง เหตุเบื้องต้นของโครงการฝึกสอน ได้แก่ องค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารโครงการ 4 ประการ คือ

1. คน (Man) ในวิจัยนี้ หมายถึง บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน

2. เงิน (Money) ในวิจัยนี้ หมายถึง ค่ายานพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก ของอาจารย์นิเทศก์ และ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน

3. วัสดุสิ่งของ (Material) ในวิจัยนี้ หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในโครงการฝึกสอน นโยบายหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา ตัวโครงการฝึกสอน เอกสาร ระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกสอน

4. การจัดการ (Management) ในวิจัยนี้ หมายถึง การดำเนินการจัดส่งนักศึกษาออกฝึกสอน การประสานงานระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน รวมทั้งการประสานงานระหว่างภาคีสหพัฒน์ กับโรงเรียนฝึกสอน

3.2 กระบวนการในการดำเนินโครงการฝึกสอน หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในวิจัยนี้ หมายถึง การปฏิบัติการสอนของนักศึกษา การฝึกปฏิบัติงานห้องพยาบาล การทำงานร่วมกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน การนิเทศและการประเมินผลการฝึกสอน

3.3 ผลผลิตของโครงการฝึกสอน หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากโครงการฝึกสอน หลังจากที่โครงการฝึกสอนสิ้นสุดลง ในวิจัยนี้ หมายถึง ผลการดำเนินโครงการฝึกสอนครั้งนี้ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างน้อยเพียงใด และผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์

และอาจารย์พี่เลี้ยง

4. อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำนักศึกษาให้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้ประสบผลสำเร็จ ประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนฝึกสอน ร่วมมือกับคณะกรรมการจัดการฝึกสอนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนและประเมินผลนักศึกษาฝึกสอน ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง อาจารย์ภาควิชาพลานามัยที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่นิเทศการสอนนักศึกษาฝึกสอน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532

5. อาจารย์พี่เลี้ยง หมายถึง ครู อาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาหรือสุขศึกษาที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำ วิจารณ์นักศึกษา ให้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้ประสบผลสำเร็จ ประสานงานและร่วมมือกับอาจารย์นิเทศก์ รวมทั้งประเมินผลนักศึกษาฝึกสอน ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ครู อาจารย์ ที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำและประเมินผลนักศึกษาฝึกสอน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532

6. นักศึกษาฝึกสอน หมายถึง ผู้ที่ฝึกปฏิบัติงานทุกอย่างในหน้าที่ของครู ในวิจัยนี้ หมายถึง นักศึกษาภาควิชาพลานามัย วิชาเอกสุขศึกษาที่ฝึกสอนใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532

7. โรงเรียนฝึกสอน หมายถึง โรงเรียนที่ให้นักศึกษาครูได้ฝึกภาคปฏิบัติในวิชาชีพครู ในวิจัยนี้ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ที่รับนักศึกษาฝึกสอนจากภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไปฝึกสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532

8. กานินิเทศการฝึกสอน หมายถึง การให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง วิจารณ์ อธิบายให้ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนให้พัฒนาการในการสอน และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับวิชาชีพครู

9. ประสิทธิภาพ หมายถึง การเปรียบเทียบปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์และผลกระทบ

ของนโยบาย แผนงานหรือโครงการ ในวิจัยนี้หมายถึง เกิดการประเมินกระบวนการในการ
ดำเนินงานโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

10. ประสิทธิภาพ หมายถึง การเปรียบเทียบผลลัพธ์และผลกระทบของนโยบาย แผน-
งานหรือโครงการ กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในวิจัยนี้หมายถึง เกิดการประเมินผลผลิต
ของโครงการฝึกสอน ของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหา-
วิทยาลัยรามคำแหง

 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในบทนี้ มีดังนี้

ก. การนำเสนอแนวคิดเชิงหลักการของนักการศึกษาและผลงานวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับการประเมินโครงการ ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของการประเมินโครงการ
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ
3. องค์ประกอบที่จะประเมิน
4. รูปแบบของการประเมินโครงการ

ข. การนำเสนอแนวคิดและหลักการของนักการศึกษาและผลงานวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับการฝึกสอน ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญของการฝึกสอน
2. จุดมุ่งหมายของการฝึกสอน
3. การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสร้างงานและหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการฝึกสอน
4. การกำหนดและสรุบบุคลากร
5. การเตรียมนักศึกษาฝึกสอน
6. ประเภทของโรงเรียนฝึกสอน
7. การดำเนินการจัดส่งนักศึกษาฝึกสอน
8. การสังเกตการฝึกสอน
9. การนิเทศการฝึกสอน

10. การประเมินผลการฝึกสอน

11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ค. โครงการฝึกสอนของภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ง. กรอบความคิดในการประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ก. การนำเสนอแนวคิดและหลักการของการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการประเมินโครงการ
ความหมายของการประเมินโครงการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524 : 3) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า "การประเมิน หมายถึง การตัดสินคุณค่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือเป็นกระบวนการให้ใครมาซึ่งสารสนเทศสำหรับตัดสินคุณค่าของโปรแกรมการศึกษา ผลผลิต กระบวนการ จุดมุ่งหมายของโครงการหรือทางเลือกต่าง ๆ ที่ออกแบบเพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมาย" สำหรับ เวอร์เธนและแซนเดอร์ส (Worthen and Sanders. 1973 : 129) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลอันเป็นข่าวสารที่ให้ประโยชน์สำหรับการตัดสินคุณค่า ผลผลิต วิธีการและแนวทางเลือกต่าง ๆ สำหรับการตัดสินใจ

สำหรับความหมายของโครงการนั้น สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2527 : 13) กล่าวว่า "โครงการ หมายถึง แผนย่อยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนงาน หรือกลุ่มของกิจกรรม ที่จะดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของแผนงานที่ระบุไว้" ส่วน นิสา ชูโต (2527 : 6) ได้ให้ความหมายของโครงการว่า เป็นผลรวมที่เกิดจากกิจกรรมที่ได้จัดวางไว้ในโครงการนั้น ๆ วางแนวความคิด การจัดกิจกรรม หรือกลุ่มของกิจกรรมที่ดำเนินการอันเป็นระบบ ระเบียบ มีงบประมาณ และระยะเวลาการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับ ชลหิศย์ เอี่ยมสำอางค์ (2530 : 42) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ความหมาย

และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการ วิธีการดำเนินโครงการ การหาแนวทาง วิธีการปรับปรุงโครงการและหาผลที่เกิดขึ้นจริงตามที่กำหนดไว้ อีกทั้งประเมินโครงการสามารถจะกระทำได้ในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ

จากความหมายของการประเมิน และความหมายของโครงการดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การประเมินโครงการหมายถึง "กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ ในการปรับปรุงโครงการและสารสนเทศ ในการตัดสินใจของโครงการ"

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

โดยหลักการแล้ว วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการมักจะพัฒนามาจากความต้องการหรือความสนใจของบุคคล หรือองค์การที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้น ๆ ในการดำเนินงานประเมินโครงการประเมินหรือโครงการใด ๆ สามารถสรุปวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายได้ดังนี้ (กรรณ คติรัตนากม. 2524 : 11)

1. จุดมุ่งหมายทั่วไป เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ เสนอผู้บริหารเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอย่างถูกต้องเหมาะสม
2. จุดมุ่งหมายเฉพาะ เพื่อ
 - 2.1 ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมาย และจุดมุ่งหมายของโครงการ กับหลักการและเหตุผล ความต้องการตลอดจนปรัชญาอันควรเป็นแหล่งที่มาของเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของโครงการ
 - 2.2 ประเมินความเหมาะสมของทรัพยากรหรือปัจจัยเบื้องต้นที่มีอยู่ว่า มีโอกาสบรรลุจุดมุ่งหมายเพียงใด
 - 2.3 ประเมินความเหมาะสมของการทำแผนงานหรือโครงการ จุดเด่น จุดด้อยของการดำเนินงาน
 - 2.4 ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

องค์ประกอบที่จะประเมิน

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2523 : 7-12) ได้เสนอแนวทางในการประเมินโครงการ ออกเป็น 4 ตอน ตามระยะเวลาของโครงการตั้งแต่ยังมิได้เริ่มลงมือปฏิบัติจนถึงเวลาสิ้นสุดโครงการแล้ว ซึ่งมีรายละเอียดและแนวทางดังต่อไปนี้

1. ตัวโครงการ เป็นการประเมินความเหมาะสม ความสมเหตุสมผลของโครงการ เพื่อตรวจสอบว่าโครงการนั้นมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด การประเมินจึงมุ่งตรวจสอบความสอดคล้องกันขององค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ได้แก่ การศึกษาถึงความจำเป็นของปัญหา ทรัพยากรที่เป็นความต้องการของโครงการ วิธีดำเนินการ เทคนิควิธีการต่าง ๆ มีจุดอ่อนอย่างไรบ้าง ตลอดจนความชัดเจนของเป้าหมายและจุดประสงค์ของโครงการ

การประเมินตัวโครงการนี้ มักจะกระทำก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริง เทคนิควิธีการวิเคราะห์โครงการ ที่ใช้ในการประเมินตัวโครงการ นอกจากจะจัดทำตามรายการดังกล่าวแล้วยังนิยมใช้วิธีการวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของโครงการ จัดทำเป็นตารางวิเคราะห์โครงการที่เรียกว่า ตารางวิเคราะห์โครงการ (Logical Framework)

2. สภาพเมื่อเริ่มต้นโครงการ การประเมินนี้จะทำเมื่อจะเริ่มต้น หรือในขณะที่เริ่มดำเนินการตามโครงการ มุ่งที่จะตรวจสอบใน 2 ลักษณะด้วยกัน คือ การตรวจสอบความพร้อมสำหรับเริ่มโครงการ ประเมินว่าทรัพยากรมีพร้อมหรือไม่ บุคลากรที่จำเป็นได้มาหรือไม่ เป็นต้น ส่วนอีกลักษณะหนึ่ง คือ การตรวจสอบสภาพแวดล้อมของโครงการ เช่น สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของท้องถิ่น ทัศนคติของชุมชนต่อโครงการ เป็นต้น

3. การดำเนินโครงการ เป็นการตรวจสอบวิธีปฏิบัติงานของบุคคลและองค์การที่มีส่วนในการลงมือปฏิบัติงาน เริ่มตั้งแต่ความเข้าใจ ทัศนคติของผู้บริหารและผู้ร่วมโครงการที่มีต่อโครงการนั้น ไปจนกระทั่งผลอันเกิดจากการปฏิบัติงานทางเทคนิค วิธีการตรวจสอบหลักฐานเอกสารต่าง ๆ การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการสังเกตในการปฏิบัติงานจริง

4. สภาพเมื่อสิ้นสุดโครงการ การประเมินนี้จัดทำเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว เป็นการประเมินโครงการในลักษณะรวมยอด โดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับการประเมินสภาพเมื่อเริ่มต้นโครงการ เพียงแต่ในส่วนของความพร้อมก็เปลี่ยนเป็นผลผลิตของโครงการ ซึ่งได้แก่ ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ของโครงการและผลผลิตอันเป็นผลได้จากโครงการ

รูปแบบของการประเมินโครงการ

รูปแบบในการประเมินโครงการมีหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบมีแนวคิด ทฤษฎี เหตุผล และวิธีการประเมินที่ผู้ประเมินนำไปใช้เป็นแบบอย่าง (Model) ในการประเมินสภาพการณ์ของปัญหาต่าง ๆ จะแตกต่างกันเพียงแนวความคิดเท่านั้น ในเชิงปฏิบัติจะคิดแปลงปรับปรุงแนวคิดและวิธีการให้สอดคล้องกับ ความเหมาะสมและสภาพปัญหาของการประเมินแต่ละโครงการ (นิสา ชูโต. 2527 : 15) สามารถแบ่งรูปแบบการประเมิน ได้ดังนี้

1. รูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal-Attainment Model) เน้นวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการเป็นหลักในการประเมิน ผู้ประเมินต้องกำหนดจุดมุ่งหมายและตีค่าจุดมุ่งหมายเพื่อพิจารณาว่า สิ่งที่จะประเมินบรรลุจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด ผู้มีความคิดแนวนี้นี้ ได้แก่ ไทเลอร์ (Tyler) ทาบา (Taba) และแฮมมอนด์ (Hammond)

2. รูปแบบที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion Model) เมื่อมีการประเมินโครงการ จะพิจารณาสิ่งที่ต้องการประเมินมีคุณค่าถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ผู้พิจารณากำหนดเกณฑ์ หรือตัดสินคุณค่าของโครงการ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความคิดแนวนี้นี้ ได้แก่ สเตค (Stake) โดยเสนอให้เห็นว่า ถ้าผลผลิตของโครงการไม่ดีแล้ว ไม่ได้หมายความว่า โครงการนั้นไม่ดี แต่สิ่งที่เกิดขึ้นอาจจะเกิดจากองค์ประกอบอื่น ๆ รูปแบบที่ยึดหลักเกณฑ์เป็นหลักนี้ จะทำให้ทราบได้ว่าโครงการนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายหรือมีประสิทธิภาพเพียงใด ต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลงที่จุดใด มีปัจจัยอะไรเป็นตัวเกื้อหนุน

3. รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision Model) โดยอาศัยการประเมินผล

eipp (context, Input, Process, Product)

เปรียบเทียบข้อมูล หรือสิ่งที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโครงการกับมาตรฐานที่ผู้ประเมินกำหนดไว้ ผู้ที่เสนอรูปแบบนี้ ได้แก่ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และพรอวส์ (Provus)

3.1 รูปแบบการประเมินผลของสตัฟเฟิลบีม เน้นกระบวนการในการหาข้อมูล เก็บข้อมูลและใช้ข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ หาทางเลือกและวิธีการที่ดีขึ้น ประกอบด้วยการประเมิน 4 ขั้นตอนคือ การประเมินสภาพแวดล้อม การประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลิตผล

3.2 รูปแบบการประเมินผลของพรอวส์ อาศัยการเปรียบเทียบข้อมูลในสิ่งที่เกิดขึ้นจริง หรือสิ่งที่กำลังดำเนินการอยู่กับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นมา ถ้าพบร่องขึ้นตอนใด ก็จะต้องปรับปรุงแก้ไขในขั้นตอนนั้น ๆ ด้วยวิธีการแก้ปัญหา

4. การประเมินแนวอิสระจากเป้าประสงค์ (Goal-Free Evaluation) เป็นการประเมินที่ไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าประสงค์ของโครงการ การประเมินแบบนี้จะมีลักษณะครอบคลุมกว้างขวาง ไม่มีลักษณะแคบที่จำกัดทิศทางประเมิน มุ่งแสวงหาภาพรวมทั้งผลลัพธ์และผลกระทบรายย่อยของโครงการ ผู้ที่เสนอรูปแบบนี้ ได้แก่ สคริเวน (Scriven) (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2529 : 65)

เกณฑ์การประเมินโครงการ

ในการตัดสินใจใดๆ จำเป็นต้องมีมาตรฐานเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการสรุป ซึ่งมาตรฐานนี้จำเป็นต้องกำหนดตายตัว ด้ขึ้นกับ บุคคล เวลา สถานที่ และกลุ่มเป้าหมาย สิ่งที่สามารถหวังอาจเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเวลาและสถานที่เปลี่ยน นั่นคือ เกณฑ์หรือมาตรฐานก็จะต้องเปลี่ยนไปด้วย

การกำหนดมาตรฐานเพื่อใช้เป็นเกณฑ์การตัดสินใจโครงการ แยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ (ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์. 2530 : 51-52)

1. เกณฑ์มาตรฐานสัมบูรณ์ หรือเกณฑ์มาตรฐานแห่งความเป็นเลิศ เป็นการกำหนด

โดยใช้หลักการและเหตุผลโดยพิจารณาข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ จึงมีอยู่หลายระดับ ทั้งขึ้นอยู่กับบุคคลที่คิดเกณฑ์หรือลักษณะชุมชน ความเห็นของบุคคลและกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ในสังคม สามารถนำมาเป็นแนวทางที่เป็นมาตรฐานในการนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจ

2. เกณฑ์มาตรฐานสัมพัทธ์ เป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ได้จากข้อมูลโครงการอื่นที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งถือว่าเป็นโครงการเกณฑ์ เพื่อสรุปว่าโครงการใดดีกว่ากัน การเปรียบเทียบจะต้องพิจารณาคุณลักษณะต่าง ๆ ภายในตัวโครงการ

การใช้เกณฑ์เพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานในโครงการ วิธีที่สามารถทำได้คือการเปรียบเทียบผลการวัดก่อนและหลังการดำเนินโครงการ หรือใช้ผลการประเมินก่อนเริ่มโครงการเปรียบเทียบนั่นเอง อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบและตัดสินใจโครงการ ควรจะได้มีการบรรยายภาพของโครงการโดยหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลที่ได้รับ และหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงด้วย

สำหรับเกณฑ์การประเมินผลการฝึกสอน ของภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้กำหนดไว้ดังนี้

G	หมายถึง	ดีมาก	(ผลรวมของคะแนนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 90-100)
P	หมายถึง	สอบผ่าน	(ผลรวมของคะแนนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 60-89)
F	หมายถึง	สอบตก	(ผลรวมของคะแนนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 0-59)

ข. การนำเสนอแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับเรื่องการฝึกสอน

ความหมายและความสำคัญของการฝึกสอนหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การฝึกสอนจัดเป็นภาคปฏิบัติที่จำเป็นยิ่งแขนงหนึ่งสำหรับการศึกษาด้านศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ เพราะเป็นส่วนประกอบที่ถือว่าเป็นหัวใจของโครงการฝึกหัดอาชีพครู การฝึก

สอนก็เหมือนกับการฝึกงานในวิชาชีพด้านอื่น ๆ จัดว่าเป็นกิจกรรมขั้นสุดท้ายที่ทำให้ประสบการณ์ตรงแก่นักศึกษาก่อนที่จะออกไปมีอาชีพครูประจำการจริง ๆ

กรมการฝึกหัดครู (2521 : 1) ให้ความหมายของการฝึกสอน ว่า

1. การสังเกตการณ์ เช่น การสังเกตพัฒนาการของนักเรียน การจัดชั้นเรียน การปกครองชั้นเรียน การจัดกิจกรรมและการสอนวิชาต่าง ๆ
2. การเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น การไปช่วยจัดอุปกรณ์การสอน การช่วยปกครองชั้นเรียน การช่วยดูแล การจัดกิจกรรม การช่วยตรวจงานนักเรียน
3. การฝึกสอนและฝึกงาน ได้แก่ การรับผิดชอบในการสอน การปกครองชั้นเรียน และการฝึกงานในวิชาชีพของตน

การฝึกนั้นจะมีตลอดระยะเวลาที่เรียนวิชาการศึกษา ในทางที่จะฝึกอาชีพการเป็นครู เป็นการฝึกประสบการณ์ตรงที่มหาวิทยาลัยหรือสถาบันผลิตครูจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสกับนักเรียน โรงเรียน คณะอาจารย์ ตลอดจนบุคคลในโรงเรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดจนรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ในอันที่จะเกิดทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูต่อไปในอนาคต

คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้คำว่า "การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ" (Professional Experience) ซึ่งมีความหมายกว้าง กล่าวคือเป็นประสบการณ์ทั้งหมดที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับนักเรียน นักศึกษา และบุคคลในระดับหรือกลุ่มต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงได้รับโอกาสให้ทำการสังเกตการเรียนการสอน ร่วมมือทำงาน ฝึกทำการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ อันจะสร้างเสริมให้ผู้ที่จะเป็นครูเกิดการเรียนรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดพื้นฐาน ตลอดจนหลักการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอน (อัจฉรา ประไพตระกูล. 2521 : 1)

ความสำคัญของการฝึกสอน

การฝึกสอนเป็นขบวนการฝึกหัดทักษะในด้านการสอนของนักศึกษาครู เพื่อเตรียมตัวไปประกอบอาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน นักศึกษาครูจะได้รับประสบการณ์วิชาชีพโดยตรง ได้ทำกิจกรรมจริงในโรงเรียนที่ฝึกสอน นักศึกษาครูจะต้องนำเอาประสบการณ์ของการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ทั้งหมดที่ได้ศึกษาแล้ว อันได้แก่ วิชาหลักการศึกษา หลักการสอน จิตวิทยา ประวัติการศึกษา การวัดผล เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน วิธีสอนวิชาต่าง ๆ และวิธีสอนในระดับชั้นต่าง ๆ ไปปฏิบัติการจริง เพื่อฝึกทักษะการสอนให้มีประสิทธิภาพก่อนที่นักศึกษาครูจะสำเร็จออกไปเป็นครูสอนนักเรียนที่มีคุณภาพคือไป ซึ่งไม่สามารถที่จะศึกษาได้จากห้องเรียน

การฝึกสอนมีความสำคัญสำหรับอาชีพครู เพราะนักศึกษาฝึกสอนจะต้องเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ในห้องเรียนจริง ๆ ซึ่งมีค่ายิ่งต่อสภาพความเป็นครู เพื่อเป็นการสำรวจพฤติกรรมระหว่างตนเอง และนักเรียน ได้สัมผัสกับปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่เคยคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า และเป็น การส่งเสริมการวิวัฒนาการ และความเจริญก้าวหน้าของผู้เรียน

นักการศึกษาของไทยและต่างประเทศได้กล่าวถึงความสำคัญของการฝึกสอนไว้ ดังนี้
 เนินวอล หศัพันธ์ (2520 : 1) กล่าวว่า

... การออกฝึกสอนของนักศึกษานับว่าเป็นโอกาสที่จะ ได้นำทฤษฎีที่ได้เรียนมาแล้วออกไปฝึกปฏิบัติในหน้าที่ของการเป็นครู ซึ่งนับเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่อาชีพครูและนำไปสู่ความเป็นผู้มีความรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งนักศึกษาจะต้องเผชิญกับปัญหาและความเป็นจริงต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ ปัญหาการปรับตัวของนักศึกษา การเปลี่ยนชีวิตให้เป็นผู้ใหญ่จะต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่การสอน ...

อัจฉรา ประไพตระกูล (2521 : 11) ได้ให้ความเห็นว่า

... การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นประสบการณ์ที่สำคัญที่สุดของการฝึกหัดครู เป็น

การเตรียมตัวของนักศึกษาที่จะได้ศึกษาสภาพการณ์ทุกอย่างของงานครูได้มีโอกาสนำเอาทฤษฎีและความรู้ทางวิชาการมาทดลองใช้ ได้พัฒนาบุคลิกภาพ และทัศนคติให้เหมาะสมกับอาชีพครู โดยได้เริ่มต้นอย่างถูกต้องตามแบบฉบับที่สมควร อย่างไรก็ตามประสบการณ์ในการฝึกสอน ฝึกงานของนักศึกษามีย่อมแตกต่างกันไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงนี้จะช่วยเสริมงานฝึกสอนของนักศึกษาให้พัฒนายิ่งขึ้น หากได้ผ่านการแนะนำที่เหมาะสมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จะทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ...

อดัมส์ และคิคส์กี (Adam and Dixey. 1956 : 2) ได้ให้ความเห็นว่า ... โครงการฝึกสอนที่ดีจะต้องทำให้บัณฑิตศึกษาแสวงหาความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอน และเป็นพื้นฐานที่จะได้ประสบการณ์เกี่ยวกับการแก้ปัญหาสภาพการณ์ที่ประสบจริง ๆ และ เกิดทักษะในการชี้นำการเรียนของนักศึกษา ซึ่งจะนำไปใช้ในชีวิตการเป็นครูต่อไป ...

การฝึกสอนหรือประสบการณ์วิชาชีพจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญยิ่งที่จะผลิตครูที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบควรจะได้ตระหนักถึงความสำคัญเพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน และการเป็นครูที่ดีต่อไปในอนาคต ดังนั้นการฝึกสอนจึงถือเป็นการจัดประสบการณ์วิชาชีพที่สถาบันฝึกหัดครูทุกระดับจะขาดหรือหลีกเลี่ยงไม่ได้

จุดมุ่งหมายของการฝึกสอน

จุดมุ่งหมายของการฝึกสอนสามารถสรุปเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. เป็นการสร้างประสบการณ์ตรงด้านการสอนให้กับนักศึกษาที่จะออกไปเป็นครู
2. เป็นการสำรวจตนเองว่าต้องการที่จะประกอบอาชีพครูหรือไม่เพียงใด

สามารถที่จะประเมินตนเองได้ในด้านบุคลิกภาพ เจตคติ ความรักเด็ก ความเข้าใจการ

พัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย ความภาคภูมิใจในอาชีพและการส่งเสริมอาชีพครูให้ก้าวหน้า เป็นที่ยกย่องนับถือของบุคคลทั่วไป

3. เพื่อให้นักศึกษาได้นำทฤษฎีต่าง ๆ ที่เรียนมาทั้งหมดมาใช้นิยามว่า จะในด้านวิชาการ การศึกษา จิตวิทยา และวิธีการสอน ทั้งในและนอกห้องเรียนและแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ ได้วิธียกย่องความรู้อันดีแก่ผู้เรียน ไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง เป็นการประสานระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

4. เพื่อให้รู้จักแนวทางในการแก้ปัญหาเมื่อออกไปประกอบอาชีพครูอย่างแท้จริง เช่น ปัญหาด้านการเรียน การสอน ปัญหาเกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดระหว่างที่ได้ออกไปฝึกสอน การปรับตัวและอื่น ๆ

5. เพื่อให้รู้จักสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของตนที่พึงกระทำ และการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีกับทุกคนในระหว่างฝึกสอน สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่เหมาะสม

6. เพื่อเป็นการเรียนรู้งานในหน้าที่ของความเป็นครู เพื่อเป็นแม่พิมพ์ที่ดีของชาติต่อไปในอนาคต และเรียนรู้เรื่องการจัดและการบริหารสถานฝึกสอนอย่างละเอียด

7. เพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของผู้เรียน มีความเข้าใจในตัวผู้เรียน ตลอดจนปัญหาดัง ๆ ของผู้เรียนด้วย

8. เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นตนเองในการทำหน้าที่ครู

9. เพื่อเปิดโอกาสให้ทำประโยชน์แก่ส่วนรวมในระหว่างฝึกสอน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของสถาบัน

10. เพื่อเป็นการฝึกฝนให้รู้จักการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ขยันขันแข็งและรู้จักแบ่งเวลาทำงานได้เหมาะสม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นนิสัยที่ดีติดตัวต่อไปในอนาคต

11. เพื่อให้เป็นบุคคลที่สามารถมองเห็นวิถีทางต่าง ๆ อันจะเป็นแนวทางที่จะช่วย ให้วิชาชีพครูเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

12. เพื่อให้เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือในวงสังคมทั่วไป และมีอิทธิพลเหนือจิตใจของ

ผู้เรียน

13. เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและการจัดระบบการศึกษา

14. เพื่อให้นักศึกษาได้ปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับการที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคต

การฝึกสอนเป็นการจัดประสบการณ์วิชาชีพชั้นสูง ให้แก่นักศึกษายึดเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกสอนเป็นหลักปฏิบัติสำหรับการประกอบอาชีพครู แต่อย่างไรก็ตามความมุ่งหมายที่แท้จริงของการฝึกสอนนั้นต้องการฝึกให้นักศึกษาฝึกสอนรู้จักตนเองว่ามีความสามารถในด้านใดบ้าง และความปรับปรุงในด้านใดบ้าง

การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสรรงานและหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการฝึกสอน

การจัดการฝึกสอนนับว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งจำเป็นจะต้องมีบุคลากรคืออาจารย์นิเทศก์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษาฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยง ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ของการจัดการฝึกสอน และในการจัดการฝึกสอนยังต้องมีวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่จะให้นักศึกษาได้นำเอาความรู้ ทางด้านทฤษฎีที่เรียนไปใช้ในโรงเรียน โดยมีอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์อื่น ๆ อยู่ในโรงเรียน คอยให้การแนะนำ ช่วยเหลือให้นักศึกษาได้ประสบการณ์ แนวคิดในอันที่จะทำให้เป็นครูที่ดีในอนาคต เพราะฉะนั้นการจัดการฝึกสอนของสถาบันผลิตครู จึงต้องมีระบบ ระเบียบการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายซึ่งจัดได้ว่าเป็นองค์การหนึ่งนั่นเอง

เชิญ วีระฉายา (2522 : 20) กล่าวว่า "การฝึกสอนเป็นยุทธศาสตร์ของการผลิตครูให้มีคุณภาพ ดังนั้น การฝึกสอนจึงควรถูกจัดเป็นหน่วยงานอิสระที่ต้องร่วมมือกับทุกภาควิชา โดยส่งคนมาเป็นอัตราคำสั่งในการปฏิบัติงาน เริ่มตั้งแต่การเตรียมนักศึกษาฝึกสอน งานนิเทศ การสอน และงานธุรการ"

สรุปได้ว่าการจัดหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการฝึกสอน จะต้องประกอบไปด้วยการ กำหนดลักษณะของตำแหน่งงาน วิธีการปฏิบัติ ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ รวมทั้งการประสาน งานอย่างมีประสิทธิภาพ กับหน่วยงานวิชาการ หรือ หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การกำหนด และสรรหาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกสอน

กรมฝึกหัดครู (2521 : 6) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า บุคลากรในการฝึกสอนระดับต่าง ๆ ประกอบกันเข้าเพื่อดำเนินการฝึกสอนพอสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา
2. หัวหน้าหน่วยฝึกสอน
3. ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับ
4. อาจารย์นิเทศก์
5. อาจารย์พี่เลี้ยง
6. นักศึกษาฝึกสอน

แนวคิดหลักการของนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร ในการฝึกสอนที่สำคัญมี 3 ฝ่ายคือ

ก. กรมการบริหารการศึกษา

กรมฝึกหัดครู (2521 : 6) กล่าวว่า ผู้บริหารงานฝึกสอน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในงานฝึกสอน และที่สำคัญ คุณลักษณะใหญ่ ๆ ของผู้อำนวยการฝึกสอนหรือหัวหน้าหน่วยฝึกสอน คือ

1. ดำรงตำแหน่งในฐานะหัวหน้าหน่วยฝึกสอน
2. ปฏิบัติงานในการรับผิดชอบหน้าที่การฝึกสอน
3. ตัดสินใจงานที่ได้รับมอบหมาย
4. มีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ

พนัส หันนาคินทร์ (2511 : 57) กล่าวว่า จะต้องมีการจัดหน่วยหน้าที่รับผิดชอบของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิเทศการฝึกสอนไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการขัดแย้งและการซ้ำงานโดยใช่เหตุ

ข. อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง อาจารย์ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยฝึกสอน หรือหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้เป็นผู้ช่วยเหลือนำแนะ ให้คำปรึกษา และให้ข้อเสนอแนะ โรงเรียนฝึกสอน ตลอดจนเป็นผู้ประสานงานระหว่าง วิทยาลัย โรงเรียน และชุมชน

อัจฉรา ประไพตระกูล (2521 : 7) ได้ให้ความหมายของอาจารย์นิเทศก์ว่า "อาจารย์นิเทศก์ คือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนของคณะครุศาสตร์ออกไปดูแลการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอน มีหน้าที่นิเทศ แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นิสิตฝึกสอนทุกด้าน ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนฝึกสอน และคณะครุศาสตร์ด้วย อาจารย์ช่วยฝึกสอน มีบทบาทสองสัຍะ ไรก็อาจชักถามข้อเท็จจริงหรือขอคำปรึกษาจากอาจารย์นิเทศก์ได้โดยตรง นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศก์ยังต้องรับผิดชอบในการจัดดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผล การฝึกสอน ตลอดระยะเวลาการฝึกสอน ประเมินผลความก้าวหน้าของนิสิตและวัดผลการสอบ แสดงการสอบแล้วสรุปให้คะแนนนิสิตเป็นรายบุคคล"

เสริมพงษ์ พงษ์พันธุ์ (2524 : 40) ได้ให้ข้อเสนอแนะหลักการคัดเลือกอาจารย์นิเทศก์ไว้ดังนี้

1. การคัดเลือกอาจารย์นิเทศก์นั้นจะต้องมีประสบการณ์ในการสอนในระดับมัธยมศึกษาออกไปฝึกสอนหรือมีความรู้เกี่ยวกับการสอน ปรารถนาเลือกอาจารย์ที่ว่างงานจากสาขาวิชาต่างๆ ในวิทยาลัย นอกจากนี้อาจารย์นิเทศก์จะต้องเป็นผู้ที่มีความพอสมควรมีมนุษยสัมพันธ์กับนักศึกษา ชุมชนและโรงเรียน

2. อาจารย์นิเทศก์เมื่อได้มาแล้วตามคุณลักษณะดังกล่าวควรจะกหนดท่านไว้โดยวิทยาลัยควรจะต้องให้ผู้อยู่ในตำแหน่งงานนี้อย่างน้อยครั้งละ 2 ปี เหตุผลถ้าแต่งตั้งนาน

เกินไปจะเกิดการเบี่ยงเบนหรือถ่วงการเปลี่ยนแปลงอาจารย์ในเทศก์ทุกภาค เว้นก็จะต้องทำให้
วิทยาลัยชลกชลักในการจัดบุคลากรค่านนี้

ค. อาจารย์ที่เลี้ยงและผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอน

ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงและผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนนั้นมีความสำคัญต่อการจัดการฝึก
สอนไม่น้อย บทบาทของครู-อาจารย์ที่เลี้ยงนั้นไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าอาจารย์ในเทศก์เลย บางครั้ง
อาจมีความสำคัญมากกว่าอาจารย์ในเทศก์เสียอีก ทั้งนี้เพราะครู-อาจารย์ที่เลี้ยงเป็นผู้ที่อยู่
ใกล้ชิดกับนักศึกษาฝึกสอนเกือบตลอดเวลาซึ่งตามหลักการแล้วถือว่าครู-อาจารย์ที่เลี้ยงเป็นผู้
มีประสบการณ์ในการเป็นครูและสามารถที่จะนิเทศนักศึกษาฝึกสอนได้เป็นอย่างดี

สวัสดิ์ หวษ์จำนงค์ (2518 : 1-5) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทความสำคัญ
ของผู้บริหารและครู-อาจารย์ที่เลี้ยงไว้ในการวิจัยเรื่อง "การดำเนินงานโครงการฝึกหัดครู
ชนบท" ว่าครูใหญ่ครูที่เลี้ยงนั้นเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของ
การฝึกการสอนมากเพราะครูที่เลี้ยงเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษาฝึกสอนมากที่สุด ถ้านักศึกษา
ฝึกสอนขาดความสัมพันธอันดีกับครูที่เลี้ยงเสียแล้วย่อมเป็นการยากที่นักศึกษาฝึกสอนจะขอความ
คิดเห็นในเรื่องการสอน การปกครองชั้น การทำอุปกรณ์การสอนการพัฒนาโรงเรียนและหมู่บ้าน
และกรรมการฝึกหัดครู ก็ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้เช่นเดียวกัน ดังนี้

1. วิทยาลัยควรจัดส่งวิทยากรที่เป็นทีมไปให้การอบรมครู-อาจารย์ที่เลี้ยงทุกโรงเรียน
ที่ส่งนักศึกษาออกฝึกสอน
2. วิทยาลัยควรจะวางโปรแกรมเพื่อส่งเสริมความรู้ของครู-อาจารย์ที่เลี้ยง สิ่งที่
ควรจะให้การอบรมล่วงหน้าก่อนคือ จุดมุ่งหมายของการฝึกสอน ประเภทและหน้าที่ของครูที่
เลี้ยง วิธีการนิเทศ
3. วิทยาลัยควรจะให้รางวัลและให้ความช่วยเหลือโรงเรียนที่เราส่งนักศึกษาออกไป
ฝึกสอน เช่นมีโปรแกรมให้โรงเรียนเหล่านั้นเป็นโรงเรียนน้องหรืออยู่ในโครงการบริการ

การศึกษา

ส่วนทางด้านผู้บริหารโรงเรียนคือครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ความมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการฝึกสอน ดังนี้

1. ให้การปฐมนิเทศแก่นักศึกษาฝึกสอนโดยแนะนำให้รู้จักบุคคล สถานที่ ตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ ในโรงเรียนและมอบหมายงานการสอนให้แก่ นักศึกษาฝึกสอน
2. ให้ความคุ้มครอง ดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักศึกษาฝึกสอน
3. สอดส่อง สังเกตและให้คำแนะนำชี้แจงข้อบกพร่อง ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการแก้ไขแก่นักศึกษาฝึกสอน เช่น การสอน การจัดกิจกรรมและความประพฤติ
4. ร่วมมือกับวิทยาลัยครู อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน
5. พานักศึกษาฝึกสอนไปรู้จักบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ออกเยี่ยมเยียนประชาชน ตลอดจนเข้าร่วมพิธีการต่าง ๆ ในท้องถิ่น
6. คอยสอดส่องดูแลและกระตุ้นครูพี่เลี้ยงให้เอาใจใส่และร่วมทำงานกับนักศึกษาฝึกสอนอย่างใกล้ชิด
7. ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างนักศึกษาฝึกสอนกับนักเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนทั่วไป
8. รายงานให้อาจารย์นิเทศก์หรือทางวิทยาลัยครูทราบเมื่อมีปัญหาดังกล่าว เกี่ยวกับนักศึกษาฝึกสอน (ณรงค์ ธรรมคุณ. 2525 : 32)

การเตรียมนักศึกษาฝึกสอน

พนัส หันนาคินทร์ (2511 : 57-58) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนการฝึกสอนไว้ว่า

1. ก่อนที่จะออกทำการฝึกสอนนักศึกษาควรจะได้รับ การเตรียมตัวเบื้องต้นที่จะออกไปฝึกสอนก่อน เช่น รับทราบถึงสภาพความเป็นไปได้ของโรงเรียนที่จะทำการฝึกสอน หลัก

เกณฑ์ในการให้คะแนนในการสอบ เป็นต้น

2. ควรจะมีวิธีการว่านักศึกษาที่จะส่งออกไปฝึกสอนนั้นมีความพร้อมที่จะออกไปฝึกสอนได้หรือยัง บางทีอาจจะต้องมีการตรวจสอบถึงบุคลิกภาพ และทักษะทางอารมณ์ ก่อนที่จะออกไปทำการฝึกสอน รวมทั้งความแน่นอนทางวิชาการด้วย

หน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครูก็ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเตรียมนักศึกษา ก่อนการฝึกสอนโดยละเอียดขึ้น ไปอีกว่าการเตรียมนักศึกษาให้มีความสามารถในการฝึกสอน และฝึกปฏิบัติงานในโรงเรียนควรจะเตรียมเสียแต่เนิ่น ๆ ตั้งแต่ นักศึกษาเริ่มเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย สำหรับขั้นตอนในการเตรียมมีดังนี้

1. เตรียมวางแผนแบ่งนักศึกษาล่วงหน้าสำหรับการส่งออกไปฝึกสอนว่ากลุ่มใดจะออกไปฝึกสอนภาคใด ถ้าเป็นไปได้หาว่าล่วงหน้าตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ว่าเขาจะไปสอนที่ไหน เมื่อไรและ ี่ไหนอะไร

2. เมื่อทราบกลุ่มเรียบร้อยแล้ว วิทยาลัยจะได้จัดวิชาให้นักศึกษาเรียนตามความต้องการและความจำเป็นที่จะให้นักศึกษาได้นำความรู้เชิงทฤษฎี เหล่านั้นไปปฏิบัติใช้ได้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เชิงเนื้อหาวิชา นักศึกษาจะต้องทราบและมีความเข้าใจถูกต้องชัดเจน

3. กลุ่มวิชาที่เป็นวิชาชีพน่าจะจัดให้เรียนใกล้ ๆ กับช่วงเวลาให้นักศึกษาจะต้องออกไปฝึกสอน เช่น วิชาจิตวิทยาการศึกษา วิชาวิธีการสอนและประสบการณ์ปฏิบัติ วิธีสอน เนื้อหาและทักษะ

4. กลุ่มวิชาที่เรียนเกี่ยวกับวิธีสอน อาจารย์ผู้สอนน่าจะวางแผนไว้ล่วงหน้าชัดเจนว่าจะสอนอย่างไรถ้าจะให้ได้ผลกับผู้เรียนจริง ๆ เช่น วิชาวิธีสอนกลุ่มเนื้อหา และวิธีสอน กลุ่มวิชาทักษะ ผู้สอนจะต้องแยกแยะเป็นหัวข้อย่อย ๆ แล้วให้นักศึกษาวางแผน การสอนให้เป็น จากหัวข้อย่อย ๆ นั้น แล้วนำมาทดลองสอนครูโดยอาจใช้เพื่อน ๆ เป็นนักเรียนแทนก็ได้

5. เมื่อนักศึกษาเรียนเนื้อหาวิชาหมดแล้ว และกำลังจะออกฝึกสอน ก่อนส่งออกไป 7 วัน วิทยาลัยอาจจะจัดโปรแกรมว่าด้วยความพร้อมของการออกปฏิบัติงานอีกครั้งหนึ่ง ก็ได้ รายละเอียดของโปรแกรมอาจจะมีสาระเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้

5.1 มารยาทในการปฏิบัติตนต่อสังคม

5.2 เพลงที่นักศึกษาควรร้อง ได้สำหรับใช้กับบทเรียนต่าง ๆ

5.3 ลองเล่นบทบาทสมมติและใช้สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางวินัย

5.4 การพัฒนาโรงเรียนชุมชน

6. ข้อสำคัญถ้าเป็นไปได้วิทยาลัยอาจจะมีโปรแกรมเตรียมนักศึกษาฝึกสอนไว้ล่วงหน้า เมื่อทราบว่ากลุ่มใดจะออกฝึกสอน นักศึกษาจะต้องร่วมอยู่ในโครงการและมีอาจารย์ผู้สอนทั้งกลุ่ม วิชาชีพ และวิชาพื้นฐานร่วมกันจัดการฝึกสอน (กรมการฝึกหัดครู. 2521 : 144-146)

วิทยาลัยครูพิษณุโลก (2519 : 45 : 48) ได้เสนอแนวปฏิบัติในการเตรียม การฝึกสอนไว้ดังนี้คือ

การเตรียมตัวทั่วไป หมายถึงการเตรียมรายวิชาเรียนและกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ เกิดความพร้อมในการฝึกสอน โดยเริ่มตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 จนถึงภาคเรียนก่อนการฝึกสอน เป็นการเตรียมเนื้อหาวิชาและกิจกรรมที่จะนำไปสอนจริง ๆ โดยเฉพาะ เช่น ฝึกทำโครง- การสอน บันทึกการสอน การสร้างสถานการณ์จำลอง การจัดงานสังคมและพัฒนาวิทยาลัย เป็นต้น

เกี่ยวกับการเตรียมการก่อนการฝึกสอนอย่างเข้มข้นนี้วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการจัดเสริมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติควมมีการอบรมในเรื่อง

1. การสอนเพลงประกอบบทเรียน

2. การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนและประเมินผลบทเรียน

3. การใช้เกมส์และกิจกรรมประกอบการสอน

4. การทำและการใช้สื่อสำหรับการเรียนประกอบการสอน (วิทยาลัยครูธนบุรี. 2523 : 2-3)

ประเภทของโรงเรียนฝึกสอน

พรวงศ์ ธรรมคุณ (2525 : 38) ได้สรุปประเภทของโรงเรียนฝึกสอนไว้ดังนี้

การจะกำหนดว่าจะให้นักศึกษาครูออกไปฝึกสอนในท้องที่หรือโรงเรียนในท้องถิ่นไหน ย่อมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของสถาบันผลิตครูนั้น ๆ เป็นสำคัญ เช่น สถาบันผลิตครูที่ตั้งอยู่ในเมืองอาจจะให้นักศึกษาส่วนหนึ่งฝึกสอนในเมืองเพราะสะดวกในการเดินทางไปในเทศ ขณะที่อีกบางอาจจะตั้งเป้าหมายที่จะผลิตครูเพื่อสอนในเมือง เพราะความจำเป็นบางประการแล้วจึงให้นักศึกษาส่วนหนึ่งไปฝึกสอนในชนบทหรือในสภาพการอย่างอื่นก็ได้ เช่น การฝึกสอนชาวเขา ฝึกสอนท้องถิ่นกันดารหรือแหล่งสลัม เป็นต้น ส่วนสถาบันผลิตครูที่ตั้งอยู่ในชนบทหรือต่างจังหวัดอาจจะจัดให้นักศึกษาส่วนใหญ่ฝึกสอนชาวชนบท และอีกบางส่วนฝึกสอนในเมืองก็ได้ ข้อสำคัญคือจะต้องให้ตรงกับเป้าหมายนั้น และเป้าหมายนั้น ๆ จะต้องสอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของชีวิตครูในอนาคตเมื่อสำเร็จออกไปมิฉะนั้นก็จะประสบปัญหาในภายหลัง

การดำเนินการจัดส่งนักศึกษาออกไปฝึกสอน

การดำเนินการจัดส่งนักศึกษาออกไปฝึกสอนนั้นเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญ ระบบการดำเนินการที่ดี และเหมาะสมจะส่งผลให้การฝึกสอนของนักศึกษา บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

อารี สัตถ์ทวี (2523 : 74-76) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินการจัดส่งนักศึกษาฝึกสอนว่า

ในวงการฝึกหัดครูของประเทศไทย ให้นักเรียนครูเข้าไปค้นเคยกับโรงเรียนและเด็กตั้งแต่ปีที่หนึ่งโดยให้ไปอยู่ในโรงเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน ในปีที่สองเพิ่มเวลามากขึ้นอีกโดยให้นักศึกษาครูไปสังเกตวิธีสอนแบบต่าง ๆ ซึ่งครูในโรงเรียนหรืออาจารย์วิทยาลัยครูเป็นผู้สอน บางทีนักศึกษาครูก็ทดลองเป็นบางชั่วโมง ในปีที่สามนักศึกษาครูจะต้องสอนเต็มวัน 1 เทอม

สำหรับหลักสูตรฝึกหัดครูในอเมริกาซึ่งมี 4 ปีนั้นขณะนั้นมีการปรับปรุงที่จะให้นักศึกษามีประสบการณ์ภาคปฏิบัติในโรงเรียนตั้งแต่ปีหนึ่งเช่นกัน แต่การฝึกหัดครูในประเทศไทยกลับมุ่งสอนแต่ทฤษฎีและเนื้อหา ระยะเวลาที่กล่าวว่า เป็นภาคปฏิบัติคือ ระยะเวลาสอนซึ่งระยะฝึกสอนมิใช่ระยะฝึกปฏิบัติแต่เป็นระยะให้ทำจริง

กมการฝึกหัดครู (2521 : 89) ได้กล่าวถึงรูปแบบการจัดการฝึกสอนว่า

ในสถานการณ์ของการจัดการฝึกหัดครูของเราในปัจจุบัน การจัดและดำเนินการฝึกสอนที่น่าจะได้ผลดีที่สุดคือ การจัดการฝึกสอนแบบกลุ่มการบริหารจัดการฝึกสอนแบบนี้จะทำให้ประสิทธิภาพของการฝึกสอนดีขึ้น เราถือหลักว่าวิทยาลัยครูเป็นศูนย์กลางของการฝึกสอนโดยมีสำนักงานฝึกสอนเป็นตัวแทนของวิทยาลัย หัวหน้าฝ่ายฝึกสอนเป็นผู้อำนวยการฝึกสอนทั้งหมด ตัวแทนของผู้อำนวยการก็คือหัวหน้าสายฝึกสอนที่ประจำอยู่แต่ละศูนย์ แต่ละศูนย์ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์มากที่สุดแล้วแต่จำนวนโรงเรียนฝึกสอนและนักเรียนฝึกสอนแต่ละโรงเรียนฝึกสอนประกอบด้วย ครู นิเทศก์ปรึกษาเป็นตัวแทนของโรงเรียนฝึกสอนและตัวแทนของครูที่เลี้ยงครูใหญ่

ระยะเวลาในการฝึกสอน

การฝึกสอนเป็นกิจกรรมทางการเรียนของนักศึกษาครูที่สำคัญที่ควรจะต้องใช้เวลาในการฝึกมากพอสมควร ต้องเกี่ยวกับความสำคัญในเรื่องเวลา พันส์ หันมาคินท์ (2511 : 58) ได้ให้ความสำคัญว่า "ระยะเวลาสำหรับการฝึกสอนควรจะนานพอควรที่จะช่วยให้นักศึกษา เข้าใจถึงวิธีปฏิบัติอันนักเรียนทั้งโรงเรียน วิธีปฏิบัติคือเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา และผู้ปกครอง โดยมีเวลากำหนดไม่น้อยกว่า 120 ชั่วโมง"

การสังเกตการณ์ฝึกสอน

การประเมินสังเกตการณ์เป็นหัวใจที่สำคัญประการหนึ่งของขบวนการฝึกสอน เป็นการร่วม

ปรึกษาหารือกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนในอันที่จะวิเคราะห์การ
สอนและการแก้ปัญหาต่าง ๆ และให้รู้จักปรับปรุงตนเองของนักศึกษาฝึกสอนในระหว่างกา
รฝึกสอน การสัมมนาการฝึกสอนแบ่งออกเป็น 3 ตอนด้วยกันคือ

1. การสัมมนาการฝึกสอนระหว่างนักศึกษาฝึกสอนในโรงเรียนเดียวกันโดยมีครูใหญ่
ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์มาร่วมด้วยเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในด้านความสำเร็จในการทำ
งานและด้านที่เป็นอุปสรรคและปัญหา

2. การสัมมนาการฝึกสอนของนักศึกษาทั้งหมดภายหลังจากสอบไป ได้ครั้งภาคการฝึกสอน
โดยจัดให้มีขึ้นที่วิทยาลัย มีอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ผู้สอนจากภาควิชาต่าง ๆ เป็นที่ปรึกษา
เน้นวิชาการเป็นหลักโดยแยกนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามวิชาเอกของนักศึกษาแยกไปประชุม
สัมมนาแล้วกลับมาเสนอรายงานข้อที่ประชุมใหญ่

3. การสัมมนาการฝึกสอนภายหลังจากสิ้นสุดการฝึกสอนหรือการปัจฉิมนิเทศ เป็นการ
สัมมนานักศึกษาฝึกสอนทั้งหมดจัดขึ้นที่วิทยาลัย จุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลงานตลอดไปรวม
เป็นการแลกเปลี่ยนความสำเร็จซึ่งกันและกันเพื่อนำเสนอข้อผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนและอาจ
นำไปใช้ในการปฐมนิเทศนักศึกษารุ่นต่อ ๆ ไป (ชิน บุษฎานุกุล. 2522 : 24-31)

ฝ่ายประสานการวิชาชีพวิทยาลัยครูธนบุรีได้ให้แนวทางในการสัมมนานักศึกษาฝึกสอน
ภายหลังจากการฝึกสอนสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวว่า "การสัมมนาการฝึกสอนจัดขึ้นหลังจาก
การฝึกสอนได้เสร็จสิ้นลงแล้ว เพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกสอนประเมินผลส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนเพื่อเป็นแนวทาง
ในการปรับปรุงแก้ไขของวิทยาลัยและฝ่ายจัดประสานการวิชาชีพภาคปฏิบัติต่อไป" (วิทยาลัย
ครูธนบุรี. 2523 : 3)

กานนิเทศการฝึกสอน

วาศี เอี่ยมศรีทอง (2529 : 17) ได้สรุปความหมายของการนิเทศการฝึกสอนว่า "เป็นงานรักษามาตรฐานทางวิชาการของการจัดการศึกษาทั้งระดับสถาบันผลิตครู และสถาบันโรงเรียนฝึกสอนควบคู่กันไป"

หลักกานนิเทศการฝึกสอน

ประพจน์ โสภณ และ วีระ ประวาสพุกษ์ (2525 : 86-92) ได้กล่าวถึงหลักกานนิเทศนักศึกษาฝึกสอนสำหรับพื้นที่ ดังนี้

1. กานนิเทศจะต้องช่วยให้นักศึกษาสามารถค้นหาวิธีทำงาน และสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีคนคอยช่วยเหลือตลอดเวลา
2. กานนิเทศควรให้นักศึกษาได้ทราบปัญหา รู้จักแยกแยะหรือวิเคราะห์ปัญหาเพื่อให้เกิดความกระจ่าง อันจะเป็นแนวทางไปสู่การแก้ปัญหา
3. กานนิเทศ จะต้องช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกอบอุ่น และเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการสอนใหม่ประสิทธิภาพมากขึ้น
4. ควรช่วยให้นักศึกษามีความคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการและสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ โดยเฉพาะแหล่งวิทยาการที่อยู่ในท้องถิ่น
5. จะต้องให้นักศึกษาเข้าใจและเข้าถึงชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากชุมชน และในขณะเดียวกันสามารถให้ความช่วยเหลือทางความคิดแก่ชุมชนด้วย
6. กานนิเทศจะต้องให้นักศึกษาเกิดความพยายามให้สูงขึ้น และจะต้องเป็นไปในลักษณะประชาธิปไตย ไม่เป็นการบังคับให้ปฏิบัติตาม
7. กานนิเทศนักศึกษาฝึกสอน ควรตั้งอยู่บนหลักการแห่งเหตุผล มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและสามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง

ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของงานนิเทศการฝึกสอน

เนื่องจากงานนิเทศการฝึกสอนเป็นกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน ซึ่งโดยหลักการนั้น การฝึกสอนมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการคือ

1. เพื่อส่งเสริมและสร้างนักศึกษาฝึกสอนให้เป็นครูที่มีทักษะ และความคิดริเริ่ม พร้อมทั้งรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เมื่อเป็นครูอาชีพจริง ๆ
2. เพื่อเตรียมนักศึกษาฝึกสอนให้คุ้นเคยกับการสอน เป็นการเปิดโอกาสให้สำรวจตนเองว่าเหมาะกับวิชาชีพที่จะยึดเป็นอาชีพต่อไปหรือไม่ อีกทั้งช่วยให้ผู้หนึ่งมั่นใจให้พยายามทำตัวให้ดีที่สุดต่อไปด้วย

เพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน งานนิเทศการฝึกสอนจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะชี้แนะแนวการปฏิบัติระหว่างการฝึกสอน ช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนสามารถปรับปรุงการปฏิบัติของตนเองอย่างมีหลักเกณฑ์ มีแนวทางและเป็นระเบียบ ถือได้ว่าเป็นการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาฝึกสอนได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานสอนมากขึ้นทีละน้อย ๆ ตามลำดับ (อนา กระจายวงศ์. 2524 : 24)

นอกจากนี้ อัจฉรา ประไพตระกูล (2521 : 18) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของงานนิเทศการฝึกสอนไว้ ดังนี้

1. การนิเทศจะช่วยให้บัณฑิตมองเห็นช่องทางที่จะนำเอาเนื้อหาวิชาและทฤษฎีทางการศึกษาไปทดลองปฏิบัติใช้ในสภาพการเรียนที่แท้จริง
2. ความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ในฐานะผู้มีประสบการณ์มาก่อน จะช่วยให้บัณฑิตได้เข้าใจตนเองว่ามีความรู้ ความสามารถแม่นยำเพียงไร
3. การนิเทศจะทำให้บัณฑิตเกิดความอบอุ่นใจ มีความมั่นใจในการฝึกสอน
4. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิตในระหว่างภาคปฏิบัติ
5. อาจารย์นิเทศก์จะ ได้มีโอกาสร่วมแก้ปัญหาการฝึกสอน ซึ่งจะยุ่งยากซับซ้อนกว่า

หนังสือเคยประสพในสถานการณ์สังคม

แนวปฏิบัติในการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน

ประพจน์ โสภณ และรัฐระ ประวาสพลฤกษ์ (2525 : 86-92) ได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติในการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน ดังนี้

1. อาจารย์นิเทศหรือผู้นิเทศ ควรใช้วิธีการนิเทศหลาย ๆ แบบ ตามสภาพและความแตกต่างของนักศึกษา รวมทั้งโอกาสที่ไปนิเทศการสอน
2. การนิเทศควรเริ่มต้นจากปัญหาของนักศึกษา ไม่ใช่ผู้นิเทศเป็นผู้กำหนด
3. การไปสังเกตการสอนในชั้นเรียน ควรสร้างเจตคติที่ดีแก่นักศึกษาโดยให้เกิดความรู้สึกว่าผู้นิเทศไปนิเทศเพื่อให้ความช่วยเหลือ ไม่ใช่เป็นการจับผิด
4. สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในการพบปะหรือปรึกษานานหรือเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกสอน
5. ควรใช้เทคนิคในการวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นเพื่อให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกยอมรับ ซึ่งจะ เป็นแนวทาง ไปสู่การปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น
6. ควรให้แรงเสริมแก่นักศึกษบ้าง เช่น การให้คำชมเชยในสิ่งที่ดี จะทำให้นักศึกษาเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ชิปล่า (Shipla. 2520 : 51-56) ได้เสนอแนะความคิดเห็นในการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ไว้ว่า อาจารย์นิเทศก์ควรมีความสามารถและเทคนิคในการนิเทศทั่วไป ดังนี้

1. กำหนดงานให้นักศึกษาทำ
2. การเยี่ยมและการสังเกตการสอนในชั้นเรียน
 - 2.1 อาจารย์นิเทศ ควรที่เลี้ยง นักศึกษา จะต้องมีความเข้าใจและมีไมตรีต่อกัน

พอสัมควร

2.2 การเขียนชั้นเรียนต้องบอกล่วงหน้าและนักศึกษาฝึกสอนจะต้องรู้วัตถุประสงค์
ในการเขียนชั้นเรียน

2.3 ในการเขียนชั้นเรียนแต่ละครั้ง อาจารย์นิเทศก์ต้องเตรียมมาอย่างรอบคอบ

2.4 อาจารย์นิเทศก์จะต้องเข้าห้องเรียนอย่างเรียบง่ายสงบเสียง

2.5 อาจารย์นิเทศก์ไม่ควรก้าวท่ายการสอนในขณะที่ศึกษานักศึกษากำลังดำเนิน

การสอนอยู่

2.6 ก่อนจะเขียนความมีการประชุมปรึกษากับครู

2.7 หลังเขียนชั้นเรียนจะต้องมีการประชุมปรึกษากับครู

2.8 เอกสารการนิเทศหรือประชุมปรึกษาไม่ควรจัดทำขึ้นในระหว่างการเขียน

ชั้นเรียน

2.9 อาจารย์นิเทศก์จะต้องมีความอดทน และสนใจอยู่ตลอดเวลาในการเรียน

การสอน

2.10 อาจารย์นิเทศก์จะต้องพยายามค้นหาจุดสำคัญในสถานการณ์การเรียนการสอน

2.11 อาจารย์นิเทศก์จะต้องพยายามค้นหาจุดสำคัญในสถานการณ์การเรียนการสอน

2.12 ไม่ควรตั้งเกณฑ์เกี่ยวกับเวลาว่ามากเกินไปเพียงใด

2.13 ในระหว่างการเขียนชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์ไม่ควรแสดงอาการไม่เห็น

ชอบใจ ๗ ในห้องเรียน

2.14 การจัดบรรยายในห้องเรียนเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ใช่เรื่องที่ดีถือว่าเป็นข้อ

สำคัญในการสังเกต

3. การทดลองต่าง ๆ ในห้องเรียน นักศึกษาควรได้รับการฝึกฝนและให้กำลังใจ

ในการใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยี เช่น วัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ วิธีการสอนใหม่ ๆ โดยยึดหลัก

ดังนี้

3.1 วิธีการใหม่ ๆ นั้น จะต้องได้รับการทดลองมาพอสมควร และคิดว่ามีประสิทธิภาพมากกว่า หรือเท่ากับของเดิม วิธีการเดิม

3.2 นักศึกษาจะต้องไม่ได้รับการคำติ ถ้าผลการทดลองนั้นผิดพลาดหรือไม่ได้รับความสำเร็จเท่าที่หวังไว้

4. การประเมินผล การทำหลังจากเขียนขึ้นเรียน

5. การสาธิตการสอน หลังจากการสาธิตการสอนแล้วต้องมีการประเมินผลเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ และสาธิตการสอนต้องมีการวัดผลทั้งผู้สังเกต และผู้ที่รับการสาธิตการสอน

เทคนิคและวิธีการนิเทศการสอน

เจริญผล สุธรรมโชติ (2524 : 140-143) ได้เสนอเทคนิคและวิธีการนิเทศสำหรับอาจารย์นิเทศก์ สรุปได้ดังนี้

1. โครงการฝึกสอนที่ต้นอาจารย์นิเทศก์ควรจะได้ไปเขียนนักศึกษาฝึกสอนทุกคนรวมทั้งครูพี่เลี้ยงด้วย อย่างน้อยเดือนละสองครั้ง

2. ในการสังเกตการสอน อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้มีระบบในการนิเทศ เช่น ใช้ระบบการนิเทศการสอนแบบวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของ Flanders (Flanders Interaction Analysis System) หรือระบบการศึกษาพฤติกรรมในการสอนเป็นระยะ ๆ (A Time Motion Study) หรือมีการจับบันทึกพฤติกรรมในการสอนของนักศึกษาฝึกสอนไว้เป็นอย่างดี เช่น การสอนที่ได้ปฏิบัติมีอะไรบ้างที่ดีเกิน และอะไรบ้างที่ควรแก้ไข ซึ่งการบันทึกนี้จะทำให้สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ในการสอนได้

3. ผู้นิเทศการสอนและนักศึกษาฝึกสอน ควรได้มีการพบปะสนทนาเกี่ยวกับการสอนที่ได้สังเกตแล้วทุกครั้ง ไม่ควรมิเทศการสอนโดยไม่มีการพบปะกับนักศึกษาฝึกสอนหลังจากหมด

ซ้ำไม่งสอนแล้ว

4. สอนนักศึกษาฝึกสอน และให้ความรู้แก่ครูที่เลี้ยงในการที่จะรู้จักการปรับปรุงการสอนโดยการวิเคราะห์การสอน

5. หลังจากการสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนแล้ว อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้พบกับนักศึกษาฝึกสอน และพูดคุยกันถึงเรื่องที่ได้สังเกตการสอนมา แต่ไม่ใช่โดยการที่จะบอกนักศึกษาฝึกสอนว่า "คุณสอนอย่างนั้นไม่ถูกต้อง สอนอย่างนั้นผิด" หรือโดยการออกคำสั่ง เพราะการปฏิบัติเช่นนั้นไม่ช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนได้คิดขึ้น หรือมีความรู้สึ้อยากเป็นครูแต่อย่างใดอาจทำให้เกิดผลเป็นการเป็นครูเสียเสียก็ได้

6. การที่จะให้ความรู้หรือเร้าใจให้เกิดการเรียนรู้ คนทั่ว ๆ ไป จะมีแนวโน้มในการรับการเรียนรู้โดยทางมากกว่าทางลบ

7. ในการพบปะหารือกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนนั้น อาจารย์นิเทศก์ควรจะพูดว่า "คุณคิดว่าการสอนของคุณในวันนี้เป็นอย่างไร" "ทำไมคุณจึงคิดว่าการสอนค่าเน้นการสอนไปด้วยดี" การชี้ให้นักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์ที่เลี้ยงเห็นว่า ทำไมการสอนของเขาจึงดีหรือบกพร่อง เป็นสิ่งสำคัญ เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ เป็นการเรียนในการที่จะสอนตามแบบอย่างของครูอาชีพ

8. การนิเทศนักศึกษาฝึกสอนที่สอนเก่งจนอาจารย์นิเทศก์ทราบว่าเขาเข้าใจในการสอนของเขาแทบทั้งหมด อาจารย์นิเทศก์ก็เพียงแต่เพิ่มเติมหรือบอกให้นักศึกษาฝึกสอนทราบในสิ่งที่ตนยังเห็นว่านักศึกษาฝึกสอนผู้นั้นยังต้องปรับปรุง

9. ในการไปเยี่ยมนักศึกษาฝึกสอนแต่ละครั้ง อาจารย์นิเทศก์จำเป็นจะต้องพบปะกับครูที่เลี้ยงแต่ละคนตามลำพัง เพื่อที่จะได้อภิปรายกันถึงความก้าวหน้าของนักศึกษาฝึกสอน อภิปรายเกี่ยวกับหลักสูตรที่ประมวลตลอดจนห้องเรียนและนักเรียนในชั้นเรียน เป็นต้น

10. ถ้าไม่มีการจัดอบรมครูที่เลี้ยงให้ทราบวิธีที่จะทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนแล้ว

อาจารย์นี้เทศก์จะต้องใช้เวลาในการออกไปเยี่ยมนักศึกษาฝึกสอนเป็นครั้งแรกของภาคเรียน ในการชี้แจงแก่ครูพี่เลี้ยง

11. ครูพี่เลี้ยงควรได้รับการสอนถึงทางที่จะช่วยนักศึกษาฝึกสอนวิเคราะห์บทเรียน การใช้การวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งเป็นวิธีการเดียวกันกับที่อาจารย์นี้เทศก์ใช้สังเกตการสอน

การประเมินผลการฝึกสอน

การประเมินผลการฝึกสอนของครู นับว่าเป็นความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นบทบาทที่ช่วยตัดสินความมีประสิทธิภาพในการสอน ผลของการประเมินจะช่วยทำให้ครูได้เห็นภาพสะท้อนว่าตนเป็นครูอย่างไร ทำหน้าที่ได้ครบถ้วน และเต็มความสามารถแล้วหรือยัง มีส่วนใดบกพร่อง และสมควรได้รับการแก้ไข เพื่อให้การเรียนของนักเรียนและการสอนของครูบรรลุเป้าหมายตามต้องการ ดังนั้น ถ้าครูผู้สอนได้มีการประเมินผลการสอนเป็นระยะสม่ำเสมอแล้ว ย่อมเป็นที่เชื่อได้ว่า การสอนของครูต้องมีการพัฒนาให้ดีขึ้น การประเมินผลการสอน คือการประเมินผลงาน ความสามารถของครู โดยมันขั้นตอนในการประเมิน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2521 : 34, 38-39) กล่าวถึงหลักปฏิบัติ ในการประเมินผลการฝึกสอนว่า

1. พยายามใช้วิธีวัดหลาย ๆ วิธี
2. พยายามประเมินผลให้มากที่สุด
3. พยายามประเมินโดยใช้บุคลากรหลายคนร่วมกัน

แบบประเมินผลของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีรายการประเมินดังนี้

คือ

1. การเตรียมการสอน
2. การดำเนินการสอน

3. กิจกรรมในการเรียน

4. ครูกับชั้นที่สอน (บุคลิกภาพและการปกครองชั้นเรียน)

5. ผลการสอน

ชิน บุณยานุภาพ (2522 : 85-86) ได้กล่าวถึงว่าบุคลากรที่เกี่ยวกับการฝึกสอน
ควรจะต้องเข้าใจเรื่องการวัดผลและประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษา ดังนี้

1. ความรับผิดชอบในการประเมินผล ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง กรรมการวัดผลของโรงเรียน ผู้ให้คะแนนอื่น ๆ ตลอดจนอาจารย์นิเทศจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน

2. การวัดผลและการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษามีการพิจารณาว่า

2.1 นักศึกษาฝึกสอนมีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมายให้ปฏิบัติเพียงใด

2.2 นักศึกษาฝึกสอนมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานเพียงใด

3. การวัดผลประเมินผลการฝึกสอนเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันไป ผู้ให้คะแนนจะต้อง
วัดอยู่เป็นประจำและบอกให้นักศึกษาฝึกสอนทราบข้อดีและข้อบกพร่องว่าเมื่อไรบ้างควรทำไป

4. สิ่งให้ผู้ให้คะแนนจะต้องวัดมีอยู่ 4 ด้านด้วยกันคือ

4.1 งานในโรงเรียนรวมทั้งการสอน การปกครองชั้น งานธุรการ งานค้ำ
กิจกรรมเสริมหลักสูตรและงานค้ำพัฒนาโรงเรียน

4.2 งานพัฒนาบ้านพัก (สำหรับนักศึกษาที่พักอยู่ในบ้านพักที่วิทยาลัยจัดให้)

4.3 งานพัฒนาชุมชน

4.4 ความรับผิดชอบและความประพฤติ

5. สิ่งที่พิจารณาเพิ่มเติมในการวัดประเมินผลคือรายงานต่าง ๆ ที่ทางวิทยาลัยได้
มอบหมายให้นักศึกษาทำทั้งที่เป็นงานเฉพาะบุคคลและงานกลุ่มอื่น ได้แก่ รายงานสังเกตการสอน
รายงานสังเกตผู้เรียนรายบุคคล บัญชีเรียกชื่อนักเรียน โครงการสอน สมุดบันทึกการสอน และ
รายงานการฝึกสอน เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ มีดังนี้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน (2518 : 9-15) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการฝึกสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน โดยใช้แบบสอบถาม ถามผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยง และนิสิตฝึกสอน ผลการวิจัยพบว่า ก่อนที่จะส่งนิสิตออกไปฝึกสอน มหาวิทยาลัยควรสำรวจความต้องการของแต่ละโรงเรียนถึงสาขาวิชาเอก การจัดท่าคู่มือนิเทศและรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่เลี้ยง โรงเรียนฝึกสอนไม่สามารถจัดที่พักและอาหารให้ได้ นิสิตความมีมูลำเนาอยู่ในอำเภอหรือจังหวัดนั้น ควรจัดให้มีการประชุมคณะครูที่เกี่ยวกับการฝึกสอนที่มหาวิทยาลัย เพื่อทราบนโยบายและแนวปฏิบัติ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และอารมพร วิเชียรวงศ์ (2520 : 72-73) ได้ใช้แบบจำลองที่ประเมินผลโครงการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การประเมินผลการเรียนของนิสิต เมื่อวันที่ 5-7 สิงหาคม 2520 กลุ่มประชากรได้แก่ คณะอาจารย์คณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 40 คน วิธีการประเมินใช้การสังเกตการประชุมแบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์ คณะอาจารย์ผู้เข้าประชุม ประธานอนุกรรมการและการศึกษาเอกสาร ผลการประเมินปรากฏว่า วัตถุประสงค์ของโครงการประชุมครั้งนี้มีความเหมาะสม ทรัพยากรที่เอื้อต่อการประชุมมีเพียงพอ การดำเนินกิจกรรมการประชุมส่วนใหญ่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ผลของการประชุมทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าใจจุดมุ่งหมาย หลักการ และระบบการประเมินผลการเรียนของนิสิตและได้รับประสบการณ์ในการวิเคราะห์ พัฒนาแบบสองสัมฤทธิ์ผล พร้อมทั้งเห็นความสำคัญและมีความกระตือรือร้นในการที่จะปรับปรุงผลการเรียนของนิสิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้กรมการฝึกหัดครู (2521 : 367-389) ได้ประเมินผลโครงการฝึกหัดครูและบริการการศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากครู อาจารย์ในโรงเรียนประจำครู และ

โรงเรียน 9 แห่ง โดยประเมิน 7 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมการสอนในชั้นเรียน ความรู้ของครู อาจารย์ ลักษณะเฉพาะตัวของครูอาจารย์ การพัฒนาชุมชน หัตถ์คดีของครู อาจารย์ต่อ โครงการฝึกหัดครูและบริกาการศึกษา ความร่วมมือของครูอาจารย์และผู้เกี่ยวข้องในโครงการ วิธีดำเนินงานโครงการ เครื่องมือที่ใช้แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ผลการ ประเมิน สรุปได้ว่า ในด้านพฤติกรรมในสิ่งที่ได้ ได้แก่ การแต่งกาย การจูงใจ การใช้ภาษา การบริหารชั้นเรียน การตั้งคำถาม และการเตรียมบทเรียน สิ่งที่จะต้องปรับปรุงทั้งในวิทยาลัย ครูและโรงเรียนประจำเคราะห์ ได้แก่ การใช้อุปกรณ์ การวัดผล การใช้วิธีสอนอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากวิธีบรรยายด้านความรู้ของครูอาจารย์ ต้องการให้จัดบริการความรู้ต่าง ๆ ทั้งด้าน การอบรมและปฏิบัติเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอน การจัดประชุมสัมมนา การจัดบรรยายทางวิชาการ ในส่วนของวิทยาลัยครู ต้องการให้มีการบริการเกี่ยวกับการประชุมการสัมมนาภายในเทศ และการสอน ด้านลักษณะเฉพาะตัวของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ดี ในด้านกาพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้นและ ความให้มีการปรับปรุงอาจารย์และนักศึกษาที่เข้าไปร่วมทำงานชุมชน ด้านหัตถ์คดีคือโครงการ ทุกฝ่ายมีหัตถ์คดีที่ดีต่อโครงการ และเห็นว่าเป็นประโยชน์ สำหรับด้านความร่วมมือของครู อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้อง พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ยินดีให้ความร่วมมือโดยชอบในฐานะผู้รับ บริการ ส่วนการประสานงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ควมมีการปรับปรุงให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ ต้องการ

ลักษณะ บรรพภาณูจน์ (2523 : 90) ได้ประเมินผลโครงการอบรมครูประจำการ ที่นิมิตวิ โดยใช้แบบจำลองที่เป็นแบบในการประเมินกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูประจำการที่ เข้าอบรมวิชาครูชุดครูวิทยาศาสตร์ 400 ชั่วโมง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นที่ 4 จำนวน 77 คน และคณาจารย์ที่ให้การอบรมจำนวน 5 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาชุดครูวิทยาศาสตร์ แบบสังเกตการสอน และ แบบประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ ผลการประเมินพบว่า วัดอุปสงค์ของ

โครงการกับนโยบายทางการศึกษาของประเทศ และของกรมการฝึกหัดครูสอดคล้องกัน เพราะตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 2520 ต้องการให้มีการปรับปรุงและขยายการฝึกและอบรมครูเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในชนบทให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ยังสอดคล้องกับนโยบายของการศึกษา ของกรมการฝึกหัดครู ที่ต้องการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมครูประจำการเพื่อเป็นการเพิ่มวิทยฐานะ และปรับปรุงวิธีสอนของครู ความต้องการและความคาดหวังของครูประจำการ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการทุกข้อ ทรัพยากรเอื้ออำนวยต่อการจัดอบรมโครงการด้านการวางแผนดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และประสิทธิผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ การประเมินผลหลังสิ้นสุดโครงการแล้ว ครูประจำการที่เข้ารับการอบรมนี้สามารถผ่านการวัดผล คิดเป็นร้อยละ 90.40 ต่างจากเกณฑ์ของโครงการที่ตั้งไว้ร้อยละ 100 นับว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

นอกจากนี้ บุญส่ง กุสุโนทัย (2530 : ง-จ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยพลศึกษาสมุทรสาคร ได้ใช้แบบสอบถาม การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกสอนสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษา ยกเว้นเรื่องการเสริมสร้างทัศนคติการเป็นครู วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกสอนไม่ได้ระบุไว้ และพบว่าโครงการฝึกสอนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการในระดับปานกลาง ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการฝึกสอนมีความเหมาะสมและสนับสนุนในเรื่องงบประมาณที่ใช้ในโครงการ ส่วนในเรื่องหน่วยงาน บุคลากร และเวลา มีความเหมาะสมค่อนข้างน้อย การดำเนินงานโครงการฝึกสอน การปฏิบัติโดยส่วนรวมมีความเหมาะสมปานกลาง ยกเว้นเรื่องการเตรียมบุคลากรฝ่ายโรงเรียนมีความเหมาะสมน้อย ปัญหาการดำเนินงานพบว่าเป็นปัญหามากในเรื่อง ช่วงระยะเวลาของโครงการฝึกสอน ตรงกับกิจกรรมการแข่งขันกีฬาวิทยาลัยพลศึกษาทั่วประเทศ การปรับตัวของนักศึกษาในระยะเริ่มแรกของการฝึกสอนและสภาพของโรงเรียนฝึกสอน ในเรื่องผลผลิตของโครงการฝึกสอน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีผล

สัมฤทธิ์ในการฝึกสอนโดยส่วนรวมดี ยกเว้น เรื่องการค้นพบและการแก้ปัญหาที่เกิดจากการสอน นักศึกษายังมีความสามารถน้อย และในเรื่องการปฏิบัติจริงตลอดระยะเวลาของการฝึกสอน นักศึกษาได้มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

การประเมินโครงการฝึกสอนควรเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของโครงการค่าย เพื่อจะได้ ทราบจุดเด่น จุดด้อยของโครงการ และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในการประเมินโครงการฝึกสอนในครั้งนี้ ได้ ศึกษารูปแบบการประเมินแบบต่าง ๆ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการฝึกสอนของ นักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดย ประเมิน 3 ด้านคือ ประเมินปัจจัยดำเนินงานของโครงการฝึกสอน ประเมินกระบวนการในการ ดำเนินงานโครงการฝึกสอน และ ประเมินผลผลิตของโครงการฝึกสอน

ค. โครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การฝึกสอนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่ออนาคตของการเป็นครู นอกเหนือจากการ เป็นหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต ประสบการณ์ ความประทับใจ และความศรัทธาที่ได้รับ จากการฝึกสอน จะทำให้เกิดผลดีต่ออาชีพการเป็นครู จะทำให้นักศึกษาเกิดความพร้อม ทั้งด้าน ประสิทธิภาพ และคุณภาพ เน้นการประสานทฤษฎีกับการฝึกภาคปฏิบัติให้ควบคู่กัน เพื่อให้เกิด ประสบการณ์จากสภาพการณ์จริงให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกสอน

1. เพื่อเสริมสร้างลักษณะที่ดีของครู และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพให้นักศึกษา
2. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทฤษฎีและปฏิบัติให้สอดคล้องกันและสามารถนำไปปฏิบัติงาน

ในหน้าที่ของตนได้เหมาะสมและบังเกิดผลดี

3. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษา ได้เรียนรู้งานครู จากการฝึกภาคปฏิบัติ และเรียนรู้ประสบการณ์จากสถานการณ์จริงในรูปแบบต่าง ๆ

4. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตนเองและรู้จักพัฒนาตนในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

คุณสมบัติของนักศึกษาที่มีสิทธิ์ออกฝึกสอน

1. ต้องมีหน่วยกิตสะสม ไม่น้อยกว่า 108 หน่วยกิต ในวันยื่นเอกสารขอฝึกสอน
2. จะต้องสอบได้หน่วยกิตวิชาเอกและวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 80% ของหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียนในวิชาเอก หรือวิชาเอกและวิชาชีพ
3. ต้องสอบผ่านวิชาพฤติกรรมกรรมการสอน 1 และ 2 (HE 311, HE 312)
4. ต้องเคยลงทะเบียนเรียนวิชาต่อไปนี้แล้ว AV 303, ED 103, MR 303
5. คุณสมบัติที่นอกเหนือจากที่ระบุนี้ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะกรรมการจัดการฝึกสอน

ระยะเวลาในการฝึกสอน ใช้เวลา 14 สัปดาห์ สถานที่สำหรับฝึกสอน ใช้โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง ฝึกสอนวิชาสามัญ ในหมวดวิชาพลานามัย กลุ่มพัฒนาคุณภาพ ฝึกสอน 8-12 คาบต่อสัปดาห์ ภายใต้การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ของภาควิชาพลานามัย และอาจารย์พี่เลี้ยงที่ได้รับการแต่งตั้งจากโรงเรียนฝึกสอน นอกจากนี้ยังต้องฝึกงานด้านต่าง ๆ ทางวิชาชีพครู และต้องเข้าร่วมสัมมนาตามโครงการฝึกสอน ที่คณะกรรมการจัดการฝึกสอนกำหนด การปฏิบัติตนของนักศึกษาฝึกสอน จะต้องปฏิบัติตนเช่นเดียวกับครูคนหนึ่งๆ ของโรงเรียนนั้น ๆ อยู่ภายใต้กฎ ระเบียบ ของโรงเรียนฝึกสอน และระเบียบของมหาวิทยาลัยทุกประการ การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ อาจารย์นิเทศก์ของภาควิชาพลานามัย และอาจารย์พี่เลี้ยงที่ได้รับการแต่งตั้งจากโรงเรียนฝึกสอน เป็นผู้ประเมินผลการฝึกสอน และอาจารย์ฝ่ายห้องพยาบาล เป็นผู้ประเมินผลการปฏิบัติงานห้องพยาบาล

สำหรับงบประมาณที่ใช้ในโครงการ เป็นเงินงบประมาณประจำปีของมหาวิทยาลัย ใช้เป็นค่า
ยานพาหนะสำหรับอาจารย์นิเทศก์ จำนวนเงิน 225 บาท คือนักศึกษา 1 คน ค่าตอบแทน
วิทยากรในการสัมมนาในโครงการฝึกสอน และค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก สำหรับอาจารย์ในการ
ไปปฏิบัติงานนอกสถานที่

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
 2. ประสบการณ์ในการสอนวิชาสุขศึกษา
 3. ประสบการณ์ในการทำงานด้านสุขศึกษา
 4. ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกสอน
 5. เพื่อนาเอาวิธีการ และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในวิชาชีพต่อไป
 6. เกิดความศรัทธาในวิชาชีพครู
- ง. กรอบความคิดในการประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชา
พลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รายการประเมิน	ประเด็นในการประเมิน	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูล
1. ปัจจัยดำเนินงานของโครงการ			
ฝึกสอน (Input) ประกอบด้วย			
1.1 คน (Man) ได้แก่	1. สถานภาพ	แบบสอบถาม	1. อาจารย์นิเทศก์
1.1.1 อาจารย์นิเทศก์	2. ประสบการณ์การศึกษา		2. อาจารย์พี่เลี้ยง
1.1.2 อาจารย์พี่เลี้ยง	3. ประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศ		3. นักศึกษาฝึกสอน
1.1.3 นักศึกษาฝึกสอน	4. ประสบการณ์ในการทำงาน		

รายการประเมิน	ประเด็นในการประเมิน	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูล
1.2 เงิน (Money) ได้แก่	5. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกสอน 1. ความเหมาะสมของค่าตอบแทน 2. ความเหมาะสมในการจัดเก็บเงินจากนักศึกษาเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงาน	แบบสอบถาม	1. อาจารย์นิเทศก์ 2. นักศึกษาฝึกสอน
1.3 วัสดุสิ่งของ (Material)	1. ความสอดคล้องของจุดประสงค์ของโครงการ นโยบาย และหลักสูตร	1. แบบสอบถาม 2. วิเคราะห์เอกสาร	1. อาจารย์นิเทศก์ 2. อาจารย์พี่เลี้ยง 3. นักศึกษาฝึกสอน
1.4 การจัดการ (Management)	2. ความพร้อมและความความครบถ้วนของเอกสารต่าง ๆ 3. ความเหมาะสมของระเบียบ และข้อกำหนดต่าง ๆ 1. ความเหมาะสมในการเตรียมการในการดำเนินโครงการฝึกสอน 2. ความเหมาะสมในการจัดการประสานงานระหว่างบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ และที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกสอน	แบบสอบถาม	1. อาจารย์นิเทศก์ 2. อาจารย์พี่เลี้ยง 3. นักศึกษาฝึกสอน

รายการประเมิน	ประเด็นในการประเมิน	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูล
2. กระบวนการในการดำเนินงาน โครงการฝึกสอน (Process)	1. ประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติการสอนและการ ปฏิบัติงานห้องพยาบาล	แบบสอบถาม	1. อาจารย์นิเทศก์ 2. อาจารย์พี่เลี้ยง 3. นักศึกษาฝึกสอน
	2. ประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ		
	3. ประสิทธิภาพในการนิเทศและการประเมินผล การฝึกสอน		
3. ผลผลิตของโครงการฝึกสอน (Product)	1. ประสิทธิภาพของการ ดำเนินโครงการ	1.แบบสอบถาม 2.แบบประเมิน	1.อาจารย์นิเทศก์ 2.อาจารย์พี่เลี้ยง
	2. ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกสอน ของนักศึกษา	ผลสัมฤทธิ์	3. นักศึกษาฝึกสอน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวนทั้งสิ้น 185 คน ประกอบด้วย

1.1 อาจารย์ที่เลี้ยง คุ้แก่ ครู อาจารย์ในโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกสอน โดยได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอน จำนวน 80 คน

1.2 อาจารย์นิเทศก์ของภาควิชาพลานามัย ที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่สังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอน จำนวน 25 คน

1.3 นักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกสุขศึกษา จำนวน 80 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย คิดเป็นร้อยละ 80 ตามสัดส่วน

ของแต่ละกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน ของนักศึกษา
วิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2532 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 148 คน ดังรายละเอียดในตาราง

ตารางแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. อาจารย์พี่เลี้ยง	80	64
2. อาจารย์นิเทศก์ของภาควิชาพลานามัย	25	20
3. นักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกสุขศึกษา	80	64
รวม	185	148

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง สำหรับถามอาจารย์พี่เลี้ยง
อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน

ก. แบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของปัจจัยดำเนินงาน

โครงการฝึกสอน

ข. แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน

ค. แบบสอบถามเกี่ยวกับผลผลิตของโครงการฝึกสอน

2. เอกสารโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 และหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกสุศึกษา

3. ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาทฤษฎี นิยาม องค์ประกอบต่าง ๆ จากเอกสาร บทความ ตำรา รายงาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนและการประเมินโครงการฝึกสอน โครงการฝึกสอน ปีการศึกษา 2532 หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกสุศึกษา มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษารูปแบบการประเมินแบบต่าง ๆ หลักการและวิธีสร้างแบบสอบถามจาก วิเชียร เกตุสิงห์ (2530 : 68-96) โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัย ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) จำนวน 5 ช่อง ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert scale)

3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน จากภาควิชาวัดผลการศึกษาและวิจัย ภาควิชาพลานามัย และภาควิชาหลักสูตรและการสอน ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พิจารณาแก้ไข คัดเลือกรายงานต่อไป

3.1 ร่องศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ สุริยวงศ์

3.2 รองศาสตราจารย์ สมจิตรา เรืองศรี

3.3 รองศาสตราจารย์ เฉลียว บุญยงค์

3.4 รองศาสตราจารย์ ดร. ชำติชาย อีสัม

3.5 รองศาสตราจารย์ นพคุณ คุณธีระ

4. นำแบบสอบถามมาแก้ไข ปรับปรุง ขอบกว้าง ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่อ รองศาสตราจารย์สมบุรณ์ นิตพงศ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า มีขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน ประกอบด้วย โครงการฝึกสอนปีการศึกษา 2532 หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งประเมินโดย อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง
2. คำแนะนำการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามแต่ละชุด ดังนี้
 - 2.1 แจกแบบสอบถามให้กับอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 20 ชุด ได้รับคืน 20 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถาม
 - 2.2 แจกแบบสอบถามให้กับอาจารย์พี่เลี้ยง จำนวน 64 ชุด ได้รับคืน 64 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถาม
 - 2.3 แจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาฝึกสอน โดยใช้เวลาในช่วงการสังเกตการณ์ฝึกสอน จำนวน 64 ชุด ได้รับคืน 64 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการประเมินโครงการฝึกสอนในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. คำนวณค่าร้อยละของคำตอบ จากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน เพื่อนำเสนอในรูปตารางประกอบ ความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน เกี่ยวกับความเหมาะสมของปัจจัยดำเนินงานของโครงการฝึกสอน กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน และผลผลิตของโครงการฝึกสอน ในส่วนที่เป็น มาตรฐานประมาณค่า ดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 แจกแจงความถี่ของแต่ละระดับความคิดเห็น โดยกำหนดค่าน้ำหนักมาตรฐาน- ส่วนของข้อคำถาม ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

2.2 หากค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับความคิดเห็น การแปลความหมายของ ค่าคะแนนเฉลี่ย ถือเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติ
อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติ
อยู่ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติ
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและนำเสนอในรูป
ตารางประกอบความเรียง

3. ศึกษาความสอดคล้องของสาระสำคัญของ จุดประสงค์ของโครงการฝึกสอน กับ
นโยบายหลักสูตร

4. คำนวณค่าร้อยละของผลสัมฤทธิ์การฝึกสอน ของนักศึกษาวิชาเอกสหศึกษา
ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา
2532 แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าภาควิชาพลานามัยและคณะกรรมการจัดการฝึกสอน ได้ตั้ง
เกณฑ์การประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสหศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามประเด็นการประเมินดังนี้

1. ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไปถือว่า มีความเหมาะสม หรือมีประสิทธิภาพ
หรือมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับ ดีมาก
2. ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49 ถือว่า มีความเหมาะสม หรือมีประสิทธิภาพ
หรือมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับ ดี และถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน
3. ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49 ถือว่า มีความเหมาะสม หรือมีประสิทธิภาพ
หรือมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับ พอใช้

4. ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.49 ลงมา ถือว่า มีความเหมาะสม หรือมีประสิทธิภาพ หรือมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในวิจัยนี้ มีดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ (Percent)
2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ (Computer) และโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS : Statistical Package for Social Science)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสหศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงนี้ ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 3 ด้านคือ ปัจจัยดำเนินงานของโครงการฝึกสอน กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน และผลผลิตของโครงการฝึกสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้จัดลำดับขั้น ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยดำเนินงานโครงการฝึกสอน โดยแยกวิเคราะห์ดังนี้

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน เกี่ยวกับ ปัจจัยดำเนินงานโครงการฝึกสอน

1.3 ศึกษาความสอดคล้องของสาระสำคัญของ จุดประสงค์ของโครงการฝึกสอน กับนโยบายหลักสูตร

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน โดยการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน เกี่ยวกับ กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตของโครงการฝึกสอน โดยแยกวิเคราะห์ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

คะแนนความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน เกี่ยวกับผลผลิตของโครงการฝึกสอน

3.2 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2532 ซึ่งประเมินโดย อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยดำเนินงานโครงการฝึกสอน

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1.1 แสดงคำร้อยละของจำนวนอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง

จำแนกตาม การผ่านการศึกษาวิชาเอก หรือวิชาโทสาขาวิชาสุศึกษา จำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ งานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอน ประสิทธิภาพเข้ารับการอบรมกาดานิเทศการสอน

ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง จำแนกตามการผ่านการศึกษาวิชาเอก หรือวิชาโทสาขาวิชาสาขาศึกษา จำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ งานอื่นๆ นอกเหนือจากงานสอน และประสิทธิภาพในการเข้ารับการอบรมการนิเทศการสอน

สถานภาพ	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ผ่านการศึกษาวิชาเอกหรือวิชาโทสาขาศึกษา</u>				
เคย	18	90.00	36	56.30
ไม่เคย	2	10.00	28	43.70
รวม	20	100.00	64	100.00
<u>จำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์</u>				
1-4 ชั่วโมง	2	10.00	3	4.70
5-8 ชั่วโมง	5	25.00	4	6.30
9-12 ชั่วโมง	11	55.00	11	17.20
มากกว่า 12 ชั่วโมง	2	10.00	46	71.90
รวม	20	100.00	64	100.00
<u>งานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอน</u>				
ไม่มี	2	10.00	-	-
น้อย	4	20.00	6	9.40
ปานกลาง	8	40.00	35	54.70
มาก	6	30.00	23	35.90
รวม	20	100.00	64	100.00

ตาราง 1 (ต่อ)

สถานภาพ	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ประสบการณ์การเข้ารับการอบรม</u>				
<u>การนิเทศการสอน</u>				
เคย	16	80.00	24	37.50
ไม่เคย	4	20.00	40	62.50
รวม	20	100.00	64	100.00

จากตาราง 1 แสดงว่าสถานภาพของอาจารย์นิเทศก์ ร้อยละ 90.00 เคยผ่านการ-
ศึกษาวิชาเอกหรือวิชาโทสาขาศึกษา และร้อยละ 10.00 ไม่เคยผ่านการศึกา ส่วนอาจารย์พี่เลี้ยง
ร้อยละ 56.30 เคยผ่านการศึกษาวิชาเอกหรือวิชาโทสาขาศึกษา และร้อยละ 43.70 ไม่เคยผ่าน
การศึกษา สำหรับจำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ อาจารย์นิเทศก์ร้อยละ 55.00 มีชั่วโมงสอน
9-12 ชั่วโมง ร้อยละ 25.00 มีชั่วโมงสอน 5-8 ชั่วโมง ร้อยละ 10.00 มีชั่วโมงสอน 1-4
ชั่วโมง และร้อยละ 10.00 มีชั่วโมงสอน มากกว่า 12 ชั่วโมง ส่วนอาจารย์พี่เลี้ยง ร้อยละ
71.90 มีชั่วโมงสอน มากกว่า 12 ชั่วโมง ร้อยละ 17.20 มีชั่วโมงสอน 9-12 ชั่วโมง
ร้อยละ 6.30 มีชั่วโมงสอน 5-8 ชั่วโมง และร้อยละ 4.70 มีชั่วโมงสอน 1-4 ชั่วโมงต่อ
สัปดาห์ สำหรับงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานสอน อาจารย์นิเทศก์ร้อยละ 30.00 มีงานมาก
ร้อยละ 40.00 มีงานปานกลาง ร้อยละ 20.00 มีงานน้อย และร้อยละ 10 ไม่มีงาน ส่วน
อาจารย์พี่เลี้ยงร้อยละ 35.90 มีงานที่นอกเหนือจากงานสอนมาก ร้อยละ 9.40 และอาจารย์-

ที่เลี้ยงทุกคนมีงานที่นอกเหนือจากงานสอน สำหรับประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมการ-
 นิเทศการสอน อาจารย์นิเทศร้อยละ 80.00 เคยเข้ารับการอบรม และร้อยละ 20 ไม่เคย
 เข้ารับการอบรม ส่วนอาจารย์ที่เลี้ยงร้อยละ 37.50 เคยได้รับการอบรม และร้อยละ 62.50
 ไม่เคยได้รับการอบรมการนิเทศการสอน

1.1.2 แสดงค่าร้อยละของจำนวนนักศึกษาฝึกสอน จำแนกตาม วิชาการ-
 ศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานด้านสาธารณสุข ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนนักศึกษาฝึกสอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
ด้านสาธารณสุข

นักศึกษาฝึกสอน	จำนวน	ร้อยละ
<u>วุฒิทางการศึกษา</u>		
ม.6	41	64.10
ป.กศ.	20	31.30
ป.วช.	3	4.60
อื่น ๆ โปรดระบุ.....	-	-
รวม	64	100.00
<u>ประสบการณ์ในการทำงานด้านสาธารณสุข</u>		
เคย	24	37.50
ไม่เคย	40	62.50
รวม	64	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่านักศึกษาฝึกสอนร้อยละ 64.10 มีวุฒิทางการศึกษา ม.6 ร้อยละ 31.30 มีวุฒิการศึกษา ป.กศ. และร้อยละ 4.60 มีวุฒิการศึกษา ป.วช. ส่วนประสบการณ์ในการทำงานด้านสาธารณสุข นักศึกษาร้อยละ 62.50 ไม่เคยมีประสบการณ์ และร้อยละ 37.50 มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสาธารณสุข

1.2 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน เกี่ยวกับ ปัจจัยดำเนินงานโครงการฝึกสอน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับ ปัจจัยดำเนินงานโครงการฝึกสอน

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง		นักศึกษาฝึกสอน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การชี้แจงให้ทราบแผนงานของโครงการฝึกสอนที่จะปฏิบัติในการฝึกสอนครั้งนี้.....	2.90	0.96	3.28	0.96	3.46	0.59
2. การชี้แจงให้ทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของท่านเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน.....	2.55	1.14	1.87	0.96	3.53	0.77
3. การชี้แจงให้ทราบหลักเกณฑ์การนิเทศการฝึกสอน.....	3.05	1.39	2.01	1.00	2.85	0.75
4. การชี้แจงให้ทราบถึงผลสรุปของการฝึกสอนในปีการศึกษาที่ผ่านมา.....	1.25	0.44	1.29	0.58	2.79	0.71
5. ระยะเวลาที่ออกฝึกสอน 14 สัปดาห์.	4.05	1.05	3.29	0.84	3.92	0.76
6. ความพร้อมในการจัดเตรียมเอกสารต่างๆเกี่ยวกับการฝึกสอนเช่นหนังสือรายงานตัว แบบประเมินผล ฯลฯ...	3.75	0.91	3.60	0.65	3.57	0.68

ตาราง 3 (ต่อ)

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง		นักศึกษาฝึกสอน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
7. การจัดทำตำราเพื่อใช้เป็นคู่มือ						
ในการฝึกสอน.....	1.30	0.47	2.31	1.09	1.64	0.65
8. กฎ ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่นักศึกษา						
จะต้องปฏิบัติในการฝึกสอน เช่น การ						
แต่งกาย การลา ฯลฯ.....	4.10	1.11	4.29	0.81	4.17	0.86
9. การกำหนดให้นักศึกษาฝึกสอน สอน						
8-12 คาบต่อสัปดาห์.....	4.25	0.91	4.51	0.71	4.17	0.74
10. การกำหนดการฝึกปฏิบัติงานห้อง-						
พยาบาลอย่างน้อย 4 คาบต่อ						
สัปดาห์.....	3.45	0.82	3.68	0.66	3.54	0.77
11. การกำหนดให้อาจารย์นิเทศก์						
นิเทศการสอนอย่างน้อย 3 ครั้งต่อ						
นักศึกษา 1 คน.....	3.90	1.29	3.71	0.67	3.70	0.81
12. บ้านพักของนักศึกษาฝึกสอนอยู่ใกล้						
กับโรงเรียนฝึกสอน.....	3.15	1.38	4.23	0.85	2.69	0.83
13. นักศึกษาไปรายงานตัวที่โรงเรียน-						
ฝึกสอนด้วยตนเอง.....	3.55	1.19	3.65	1.31	3.93	0.75

ตาราง 3 (ต่อ)

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง		นักศึกษาฝึกสอน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
14. การให้ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียน- ฝึกสอน กับนักศึกษาฝึกสอนก่อน ออกฝึกสอน.....	1.90	0.85	4.46	0.56	3.28	1.01
15. แบบประเมินผลสามารถวัดได้ ครอบคลุมพฤติกรรมการณ์ฝึกสอน....	3.50	1.14	3.60	0.74	3.68	0.61
16. การส่งผลการประเมินการฝึกสอน จากอาจารย์พี่เลี้ยงโดยผ่านทาง ไปรษณีย์.....	2.70	1.08	3.15	1.19	3.21	1.00
17. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน ร่วมการสรุปผลการดำเนินงาน โครงการฝึกสอน.....	2.15	0.87	2.65	0.91	3.06	0.85
18. การกำหนดให้นักศึกษาที่จะออก ฝึกสอนจะต้องมีหน่วยกิตสะสม 108 หน่วยกิต.....	4.00	1.07	-	-	4.04	0.82
19. การกำหนดให้นักศึกษาที่จะออกฝึก- สอนจะต้องผ่านกระบวนวิชาต่าง ๆ ตามที่ภาควิชากำหนด.....	4.45	0.82	-	-	4.17	0.84

ตาราง 3 (ต่อ)

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง		นักศึกษาฝึกสอน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
20. ความเหมาะสมของรายวิชาที่ กำหนดไว้ในหลักสูตรในการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู.....	4.00	0.72	-	-	3.73	0.71
21. การเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู...	1.90	0.64	-	-	2.45	0.50
22. ระยะเวลาในการจัดสัมมนา การฝึกสอน.....	3.45	0.99	-	-	3.26	0.85
23. สถานที่ในการจัดสัมมนาการฝึกสอน.	3.45	0.82	-	-	2.90	0.79
24. ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดสัมมนา การฝึกสอน.....	3.95	1.14	-	-	4.09	0.66
25. การจัดเก็บเงินจากนักศึกษาเพื่อใช้ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการ ดำเนินงานโครงการฝึกสอน.....	3.65	0.67	-	-	3.62	0.67
26. ความเหมาะสมของการจัดสร้างบ- รรณภาพ ค่ายานพาหนะของ อาจารย์นิเทศก์.....	2.30	0.47	-	-	-	-
รวมเฉลี่ย	3.17	0.45	3.27	0.32	3.42	0.25

จากตาราง 3 แสดงว่าอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยดำเนินงานโครงการฝึกสอนว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17, 3.27$ และ 3.42 ตามลำดับ $S.D. = 0.45, 0.32$ และ 0.25 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาว่าข้อพบว่าพฤติกรรมหรือกิจกรรมทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากได้แก่ ความพร้อมในการจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกสอน การกำหนดให้นักศึกษาฝึกสอน สอน 8-12 คาบต่อสัปดาห์ ซึ่งอาจารย์พี่เลี้ยงมีความเห็นว่ามี ความเหมาะสมมากที่สุด การกำหนดให้อาจารย์นิเทศก์ นิเทศการสอนอย่างน้อย 3 ครั้งต่อ นักศึกษาหนึ่งคน นักศึกษาไปรายงานตัวที่โรงเรียนฝึกสอนด้วยตนเอง แบบประเมินผลสามารถ วัดได้ครอบคลุมพฤติกรรมโครงการฝึกสอน สำหรับพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์นิเทศก์มีความ คิดเห็นตรงกับนักศึกษาฝึกสอนว่ามีความเหมาะสมมาก ได้แก่ ระยะเวลาที่ออกฝึกสอน 14 สัปดาห์ การกำหนดให้นักศึกษาที่จะออกฝึกสอนจะต้องมีหน่วยกิตสะสม 108 หน่วยกิต การ กำหนดให้นักศึกษาที่จะออกฝึกสอนจะต้องผ่านกระบวนการวิชาต่าง ๆ ตามที่ภาควิชากำหนด ความ เหมาะสมของรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประโยชน์ที่ ได้รับจากการจัดสัมมนา การจัดเก็บเงินจากนักศึกษาเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการ ดำเนินโครงการฝึกสอน ส่วนพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์นิเทศก์มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมน้อยที่สุดได้แก่ การชี้แจงให้ทราบถึงผลสรุปของการฝึกสอนในปีการศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง การจัดทำตำราเพื่อใช้เป็นคู่มือในการฝึกสอน ซึ่ง ตรงกับความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน การให้ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียน- ฝึกสอนกับนักศึกษาฝึกสอนก่อนออกฝึกสอน บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนร่วมกันสรุปผล การดำเนินงานโครงการฝึกสอน และพฤติกรรมที่อาจารย์นิเทศก์เห็นว่ามี ความเหมาะสมน้อย ได้แก่ การเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งตรงกับ ความ คิดเห็นของนักศึกษาฝึกสอน ความเหมาะสมของการจัดสร้างประมาณค่ายานพาหนะของ

อาจารย์พิเศษ ส่วนพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์ที่เลี้ยงมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมน้อยได้แก่ การชี้แจงให้ทราบหลักเกณฑ์การนิเทศการสอน และพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่เหมาะสมน้อยที่สุดได้แก่ การชี้แจงให้ทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์ที่เลี้ยงเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน สำหรับพฤติกรรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 การศึกษาความสอดคล้องของสาระสำคัญของจุดประสงค์ของโครงการฝึกสอนกับนโยบายหลักสูตร ผลการศึกษาค้นคว้า

จากเอกสารโครงการฝึกสอน ของนักศึกษาวิชาเอกสุศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 แสดงวัตถุประสงค์ของโครงการไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างเสริมลักษณะที่ดีของครูและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพให้แก่นักศึกษา
2. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทฤษฎีและปฏิบัติให้สอดคล้องกันและสามารถนำไปปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้เหมาะสมและบังเกิดผลดี
3. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้งานครูจากการฝึกภาคปฏิบัติและเรียนรู้ประสบการณ์ จากสถานการณ์จริงในรูปแบบต่าง ๆ
4. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตนเอง และรู้จักพัฒนาตนในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้จัดการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต โดยมีจุดมุ่งหมายสำหรับฝึกอบรบผู้มีความต้องการที่จะมีวิชาชีพการสอน วิชาสุศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา มุ่งผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถทักษะ และทัศนคติ ในอันที่จะเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เข้าใจสภาพแวดล้อมและสังคม และสามารถนำความรู้ ความสามารถ ไปปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเหมาะสมและบังเกิดผลดี (มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2527 : 84)

จะเห็นได้ว่าสาระสำคัญของจุดประสงค์ของโครงการฝึกสอน กับนโยบายของหลักสูตร มีความสอดคล้องกันโดยมุ่งผลิตครูผู้ศึกษา ให้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ รวมทั้งสามารถนำความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ ไปพัฒนาการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน โดยการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความคิดเห็นของ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ความคิดเห็นอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับ

กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง		นักศึกษาฝึกสอน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. เตรียมการสอนก่อนเข้าสอนสม่ำเสมอ	3.75	1.07	3.76	0.85	3.87	0.57
2. ปรึกษาเรื่องการสอนกับอาจารย์-						
พี่เลี้ยงก่อนเข้าสอนอย่างสม่ำเสมอ..	2.95	1.35	3.73	0.85	3.71	3.65
3. ทำแผนการสอนระยะยาวได้ถูกต้อง...	3.20	1.24	3.79	0.78	3.84	0.64
4. ส่งบันทึกการสอนตามกำหนดเวลา...	3.45	0.88	3.65	1.32	3.79	0.69
5. นำเข้าสู่บทเรียน ได้น่าสนใจและ						
สอดคล้องกับเนื้อหา.....	3.35	0.98	3.85	0.81	3.76	0.58
6. สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ถูกต้อง...	3.20	0.95	3.81	0.73	3.81	0.50
7. สามารถนำความรู้และเหตุการณ์						
ปัจจุบันมาประยุกต์ให้เหมาะกับ						
การสอน.....	3.20	1.10	3.93	0.85	3.85	0.63
8. สามารถเลือกใช้เทคนิคการสอนให้						
เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน	3.10	1.02	3.59	0.84	3.46	0.59
9. จัดสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสม						
กับสถานการณ์และ เนื้อหาของเรื่อง						
ที่สอน.....	3.18	0.67	3.81	0.75	3.64	0.60
10. ใช้ภาษาอย่างชัดเจน ถูกต้องและ						
เข้าใจง่าย.....	3.55	0.88	4.00	0.71	3.57	0.63

ตาราง 4 (ต่อ)

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง		นักศึกษาฝึกสอน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
11. ใช้คำถามที่เร้าความคิดของนักเรียน	2.80	0.76	3.76	0.85	3.56	0.61
12. ดำเนินการสอน ได้สอดคล้องกับบันทึก						
การสอน.....	3.55	0.99	4.23	0.81	3.93	0.61
13. มีทักษะในการใช้กระดานดำประกอบ						
การสอน.....	3.00	1.17	3.57	1.00	3.67	0.71
14. เลือกใช้วิธีเสริมกำลังใจอย่าง						
เหมาะสม.....	2.60	1.04	3.82	0.84	3.64	0.54
15. รู้จักสอดแทรกจริยธรรมให้แก่						
นักเรียนในระหว่างการเรียนการ-						
สอนได้เหมาะสม.....	2.60	1.23	3.10	1.08	3.59	0.63
16. เน้นเนื้อหาวิชาเพื่อให้นักเรียน ได้นำ						
ไปใช้ในชีวิตประจำวัน.....	3.20	0.89	4.10	0.91	4.23	0.68
17. สรุบทเรียนอย่างกระชับรัด ช่วยให้						
ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดตาม						
จุดประสงค์ได้เร็ว.....	2.85	0.98	3.60	0.76	3.82	0.78
18. แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เหมาะสม...	3.15	0.93	3.15	0.93	3.62	0.63
19. ประเมินผลการสอน ได้ตรงตาม						
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนด						
เอาไว้.....	2.80	0.95	3.85	0.85	3.85	0.68

ตาราง 4 (ต่อ)

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง		นักศึกษาฝึกสอน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
20. มีความพยายามที่จะปรับปรุงการสอน						
ของตนเอง.....	3.40	0.88	3.70	1.03	3.92	0.67
21. มีทักษะในการปฏิบัติงานห้องพยาบาล.	3.25	0.85	3.29	1.01	3.81	0.50
22. นักศึกษาฝึกสอนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ						
บุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียน.....	3.88	0.63	3.93	0.88	4.06	0.66
23. นักศึกษาฝึกสอนมีความรับผิดชอบต่อ						
งานที่ทางโรงเรียนมอบหมาย.....	3.90	0.64	4.07	0.80	4.32	0.61
24. การทำงานร่วมกับอาจารย์ใน						
โรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ...	3.70	0.65	4.25	0.75	4.09	0.58
25. การทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน						
ด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ.....	3.85	0.58	4.15	0.59	4.09	0.58
26. อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง						
มีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่าง						
สม่ำเสมอ.....	2.60	1.27	2.89	1.23	4.37	0.74
27. ท่านได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาการ-						
ฝึกสอนกับทางภาควิชาพลานามัย...	2.55	1.09	1.00	0.00	4.37	0.74
28. โรงเรียนจัดปฐมนิเทศนักศึกษา-						
ฝึกสอนให้ทราบเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่						
ที่นักศึกษาจะต้องปฏิบัติในโรงเรียน.	3.05	1.23	3.34	1.14	3.80	0.77

ตาราง 4 (ต่อ)

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง		นักศึกษาฝึกสอน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
29. โรงเรียนจัดให้นักศึกษาฝึกสอน เข้าสังเกตการสอนของอาจารย์ใน โรงเรียน.....	3.05	1.09	3.53	0.83	2.75	0.99
30. อาจารย์พี่เลี้ยงชี้แจงความก้าวหน้า ของการสอนของนักศึกษาทุกครั้งที่ได้ สังเกตการสอน.....	2.90	1.11	3.81	0.61	3.50	0.83
31. อาจารย์พี่เลี้ยงได้มีการตรวจและให้ คำแนะนำการทำบันทึกการสอนของ นักศึกษาฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอ....	3.70	0.73	3.60	0.68	3.60	0.72
32. อาจารย์พี่เลี้ยงนิเทศและประเมินผล การสอนนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ...	3.45	0.75	4.07	0.78	3.87	0.65
33. อาจารย์นิเทศก์ นิเทศและประเมิน- ผลการสอนนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ.	2.90	1.33	3.31	0.73	3.59	0.70
รวมเฉลี่ย	3.20	0.64	3.67	0.46	3.77	0.34

จากตาราง 4 แสดงว่าอาจารย์นิเทศก์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการในการ
 ดำเนินงานโครงการฝึกสอน ว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$ S.D. = 0.64)
 ส่วนอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =$
 3.67 และ 3.77 ตามลำดับ S.D. = 0.46 และ 0.34 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายชื่อ
 พบว่าพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน มีความ
 คิดเห็นตรงกันว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเตรียมการสอนก่อนเข้าสอนสม่ำเสมอ
 การใช้ภาษาอย่างชัดเจน ถูกต้องและเข้าใจง่าย ดำเนินการสอนได้สอดคล้องกับบันทึกการ
 สอน นักศึกษาฝึกสอน มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียน นักศึกษาฝึกสอนมี
 ความรับผิดชอบต่องานที่ทางโรงเรียนมอบหมาย การทำงานร่วมกับอาจารย์ในโรงเรียนได้
 อย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์
 พี่เลี้ยงได้มีการตรวจและให้คำแนะนำการทำบันทึกการสอนของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ส่วน
 พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์พี่เลี้ยง เห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การทำให้
 อาจารย์พี่เลี้ยงได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาการฝึกสอนกับทางภาควิชาพลานามัย

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตของโครงการฝึกสอน ดำเนินการ วิเคราะห์ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของ
 อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 ผลผลิตของโครงการฝึกสอน ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับ
ผลผลิตของโครงการฝึกสอน

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง		นักศึกษาฝึกสอน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. นักศึกษาได้นำความรู้ภาคทฤษฎีไปใช้						
ในการฝึกสอน.....	3.60	0.75	3.87	0.60	4.12	0.60
2. นักศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้ได้						
อย่างมีประสิทธิภาพ.....	3.35	0.81	3.82	0.68	3.95	0.65
3. อาจารย์พี่เลี้ยงยอมรับการปฏิบัติ						
หน้าที่ในการเป็นครูของนักศึกษา...	3.50	0.76	3.69	0.94	3.81	0.68
4. นักศึกษาฝึกสอนได้พัฒนาคุณลักษณะ						
ดังนี้.....	3.90	0.78	4.26	0.59	4.28	0.74
5. นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการ						
ประกอบวิชาชีพครู.....	4.10	0.64	4.32	0.69	4.53	0.56
6. นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการฝึก						
การปฏิบัติงานในโรงพยาบาล.....	3.55	0.98	3.70	1.01	3.92	0.69
7. นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู						
เพิ่มขึ้น.....	3.55	0.82	3.68	0.83	3.96	0.64
8. นักศึกษารู้จักพัฒนาตนเองในการ						
ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม.....	3.90	0.64	3.89	0.71	4.21	0.60

ตาราง 9 (ต่อ)

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง		นักศึกษาฝึกสอน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
9. การฝึกสอนมีความสำคัญต่อการออกไปประกอบวิชาชีพครู.....	4.40	0.75	4.64	0.67	4.73	0.57
รวมเฉลี่ย	3.79	0.56	4.02	0.47	4.17	0.38

จากตาราง 5 แสดงว่าอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิตของโครงการฝึกสอนว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79, 4.02$ และ 4.17 ตามลำดับ S.D. = $0.56, 0.47$ และ 0.38 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์นิเทศก์ มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักับพฤติกรรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ อาจารย์นิเทศก์มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่นักศึกษาฝึกสอนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพครู และการฝึกสอนมีความสำคัญต่อการออกไปประกอบวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง ส่วนพฤติกรรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3.2 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกสุขศึกษา ภาค
 เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำแนกตามเกณฑ์การประเมิน คีมาก สอบผ่าน และสอบตก
 (G, P และ F) ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ผลสัมฤทธิ์การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกสุขศึกษา ภาคเรียนที่ 2
 ปีการศึกษา 2532 จำแนกตามเกณฑ์การประเมิน คีมาก สอบผ่าน และสอบตก

เกณฑ์การประเมิน	จำนวนนักศึกษาฝึกสอน	ร้อยละ
คีมาก	22	27.50
สอบผ่าน	48	60.00
สอบตก	10	12.50
รวม	80	100.00

จากตาราง 6 แสดงว่า นักศึกษาฝึกสอนร้อยละ 27.50 มีประสิทธิภาพในการฝึกสอน
 อยู่ในระดับคีมาก (G) ร้อยละ 60.00 มีประสิทธิภาพในการฝึกสอนอยู่ในระดับ สอบผ่าน (P)
 และร้อยละ 12.50 มีประสิทธิภาพในการฝึกสอนอยู่ในระดับ สอบตก (F)

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ ประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษา วิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในด้านปัจจัย ค่าเนื้องานโครงการฝึกสอน กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน และผลผลิตของ โครงการฝึกสอน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาที่ 2 ปีการศึกษา 2532 โดยตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองซึ่งผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัย ค่าเนื้องานโครงการฝึกสอน กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน และผลผลิตของ โครงการฝึกสอน โดยแยกแบบสอบถามตามกลุ่มตัวอย่างดังนี้ อาจารย์นิเทศก์จำนวน 20 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 อาจารย์พี่เลี้ยงจำนวน 64 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนักศึกษาฝึกสอนจำนวน 64 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นอกจากนี้ยังศึกษาจากเนื้อหาของเอกสารโครงการฝึกสอน ศึกษาความสอดคล้องของสาระสำคัญของจุดประสงค์ของโครงการฝึกสอนกับนโยบายหลักสูตร และผลสัมฤทธิ์การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน วิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาที่ 2 ปีการศึกษา 2532 ซึ่งอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยงเป็นผู้ประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองสำหรับถามอาจารย์ในเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน

ก. แบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของปัจจัยค่าเนื้องานของ
โครงการฝึกสอน

ข. แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินการของโครงการ
การฝึกสอน

ค. แบบสอบถามเกี่ยวกับผลผลิตของโครงการฝึกสอน

2. เอกสารโครงการฝึกสอน ของนักศึกษาวิชาเอกสหศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 และหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิตวิชาเอกสหศึกษา

3. ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสหศึกษา ภาควิชา
พลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดหมายของการวิจัย ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์ค่าคะแนนร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ในเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน เกี่ยวกับปัจจัยค่าเนื้องานโครงการฝึกสอน กระบวนการในการดำเนินการโครงการฝึกสอน และผลผลิตของโครงการฝึกสอน ประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์เนื้อหา ศึกษาความสอดคล้องของสาระสำคัญของจุดประสงค์ของ
โครงการฝึกสอนกับนโยบายหลักสูตร
4. วิเคราะห์ค่าคะแนนร้อยละของผลสัมฤทธิ์การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน วิชา
เอกสหศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมินปัจจัยดำเนินงานโครงการฝึกสอน

1.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกสอน และการเตรียมความพร้อมของ

บุคลากร

1.1.1 อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่เคยผ่านการศึกษาวิชาเอกหรือวิชาโทสหศึกษา มีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมการนิเทศการสอน มีชั่วโมงการสอน 9-12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ นอกจากงานสอนแล้วยังมีงานพิเศษที่ต้องปฏิบัติอีก สำหรับการเตรียมความพร้อมของอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับปัจจัยดำเนินงานโครงการฝึกสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการชี้แจงให้อาจารย์นิเทศก์ทราบถึงผลสรุปของการฝึกสอนในปีการศึกษาที่ผ่านมา ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.1.2 อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์พี่เลี้ยงส่วนใหญ่เคยผ่านการศึกษาวิชาเอกหรือวิชาโทสหศึกษา และเป็นส่วนน้อยที่มีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมการนิเทศการสอน มีชั่วโมงการสอนมากกว่า 12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และมีงานพิเศษนอกเหนือจากการสอน อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการเตรียมความพร้อมของอาจารย์พี่เลี้ยงเกี่ยวกับ ปัจจัยดำเนินงานโครงการฝึกสอน ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การชี้แจงให้อาจารย์พี่เลี้ยงทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับโครงการฝึกสอน การชี้แจงให้ทราบถึงหลักเกณฑ์การ-

นิเทศการฝึกสอน และการชี้แจงให้ทราบถึงผลสรุปของการฝึกสอนในปีการศึกษาที่ผ่านมา
อาจารย์ที่เลี้ยงมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.1.3 นักศึกษาฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ ไม่มีความรู้ทาง
วิชาชีพครู เนื่องจากมีวุฒิเดิมก่อนที่จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ
ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานด้านสาธารณสุขมาก่อน การเตรียมความพร้อมให้
แก่นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับปัจจัยดำเนินงานโครงการฝึกสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปาน-
กลาง ส่วนการชี้แจงให้ทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน มีความเหมาะสม-
อยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การ
เตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา
มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

1.2 การจัดเก็บเงินจากนักศึกษาฝึกสอน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม
ต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน ทั้งอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอน มีความคิด
เห็นตรงกันว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนการจัดสร้างงบประมาณค่ายานพาหนะของ
อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1.3 ระเบียบข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกสอน โครงการและนโยบาย
หลักสูตร อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า
มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากในเรื่องของ ความพร้อมในการจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ที่
เกี่ยวกับการฝึกสอน กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่นักศึกษาจะต้องปฏิบัติในการฝึกสอน การกำหนด
ให้อาจารย์นิเทศก์ นิเทศการสอนอย่างน้อย 3 ครั้งต่อนักศึกษาหนึ่งคน นักศึกษาไปรายงานตัว
ที่โรงเรียนด้วยตนเอง แบบประเมินผลสามารถวัดได้ครอบคลุมพฤติกรรมผลการฝึกสอน การ
กำหนดให้นักศึกษาที่จะออกฝึกสอนจะต้องมีหน่วยกิตสะสม 108 หน่วยกิต และต้องผ่านกระบวน
วิชาต่าง ๆ ตามที่ภาควิชากำหนด รายวิชาที่กำหนดในหลักสูตร มีความเหมาะสมในการฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนข้ออื่น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจาก การจัดทำ
ตำราเพื่อ เป็นคู่มือในการฝึกสอน อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน มีความคิดเห็นสอดคล้อง
กันทั้ง 2 กลุ่มว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ส่วนอาจารย์ในเทศก์มีความคิดเห็นว่ามีค่า
เหมาะสมอยู่ในระดับน้อยมาก สำหรับพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์พี่เลี้ยงมีความคิดเห็นว่า
มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดให้นักศึกษาฝึกสอน สอน 8-12 คาบ
ต่อสัปดาห์

สำหรับการศึกษาความสอดคล้องของสาระสำคัญของจุดประสงค์ของโครงการกับนโยบาย
หลักสูตรตามเนื้อหาของเอกสาร พบว่า มีความสอดคล้องกันทุกข้อ ได้แก่ เพื่อผลิตครู
ผู้ศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตน
เองและสังคม สร้างเสริมลักษณะที่ดีของครูและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ รู้จักพัฒนาตนเองในการ
ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม

1.4 การจัดการเกี่ยวกับการจัดส่งนักศึกษาฝึกสอน มีความเหมาะสมอยู่ใน
ระดับมาก เนื่องจากจัดตามความต้องการของแต่ละโรงเรียน ตามใบแจ้งการรับนักศึกษาฝึกสอน
ส่วนการประสานงานระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนฝึกสอนกับนักศึกษาก่อนออกฝึกสอน การร่วมมือกันระหว่าง
บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน ในการร่วมสรุปผลการดำเนินงานโครงการฝึกสอน

สรุปผลการประเมินเกี่ยวกับปัจจัยดำเนินงานโครงการฝึกสอน จากแบบสอบถามความ
คิดเห็นของ อาจารย์ในเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ในภาพรวมมีความเหมาะสม
รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์ในเทศก์เห็นว่าความเหมาะสม
อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การชี้แจงให้ทราบถึงผลสรุปของการฝึกสอนในปีการศึกษาที่ผ่านมาซึ่งตรง
กับความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง การจัดทำตำราเพื่อใช้เป็นคู่มือในการฝึกสอน ซึ่งตรงกับ
ความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน การให้ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนฝึกสอนกับ

นักศึกษาฝึกสอนก่อนออกฝึกสอน บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนร่วมกันสรุปผลการดำเนินงาน
 โครงการฝึกสอน การเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ
 ความเหมาะสมของการจัดสร้างงบประมาณ ค่ายานพาหนะของอาจารย์นิเทศซึ่งตรงกับความคิด-
 เห็นของนักศึกษาฝึกสอน นอกจากนี้ พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์พี่เลี้ยงมีความคิดเห็นว่ามี
 ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยอีก ได้แก่ การชี้แจงให้ทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์-
 พี่เลี้ยงเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน และการชี้แจงให้ทราบถึงหลักเกณฑ์การนิเทศการสอน ส่วน
 พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนมีความคิดเห็นตรงกัน
 ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความพร้อมในการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการ
 ฝึกสอน เช่น หนังสือรายงานตัว แบบประเมินผล กฎ ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ที่นักศึกษาจะต้อง
 ปฏิบัติในการฝึกสอน เช่น การแต่งกาย การลา การกำหนดให้อาจารย์นิเทศ นิเทศ
 การสอนอย่างน้อย 3 ครั้งต่อนักศึกษาหนึ่งคน นักศึกษาไปรายงานตัวที่โรงเรียนฝึกสอนด้วย
 ตนเอง แบบประเมินผลสามารถวัดได้ครอบคลุมพฤติกรรมในการฝึกสอน สำหรับ ระยะเวลาที่จะ
 ออกฝึกสอน 14 สัปดาห์ การกำหนดให้นักศึกษาที่จะออกฝึกสอนจะต้องมีหน่วยกิตสะสม 108
 หน่วยกิต จะต้องผ่านกระบวนวิชาต่าง ๆ ตามที่ภาควิชากำหนด ความเหมาะสมของราย-
 วิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดสัมมนา
 การฝึกสอน การจัดเก็บเงินจากนักศึกษาเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนิน
 โครงการฝึกสอน อาจารย์นิเทศ และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสม
 อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ในการกำหนดให้นักศึกษาฝึกสอน สอน 8-12 คาบต่อสัปดาห์
 อาจารย์นิเทศ และนักศึกษาฝึกสอนมีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วน
 อาจารย์พี่เลี้ยงมีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการศึกษาเนื้อหา
 ของเอกสารโครงการฝึกสอน และนโยบายหลักสูตร พบว่า จุดประสงค์ของโครงการ และ
 นโยบายหลักสูตร มีความสอดคล้องกัน

2. ผลการประเมินกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน ประกอบด้วย การปฏิบัติการสอน และการปฏิบัติงานห้องพยาบาลของนักศึกษาฝึกสอน การทำงานร่วมกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ การนิเทศและการประเมินผลการฝึกสอน

2.1 การปฏิบัติการสอนและการปฏิบัติงานห้องพยาบาลของนักศึกษาฝึกสอน จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน มีความคิดเห็นตรงกันว่ามี การปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเตรียมการสอนก่อนเข้าสอนสม่ำเสมอ ใช้ภาษาอย่างชัดเจน ถูกต้องและเข้าใจง่าย คำเน้นการสอนได้สอดคล้องกับบันทึกการสอน ส่วนพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน มีความคิดเห็นตรงกันว่ามี การปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปรึกษาเรื่องการสอนกับอาจารย์พี่เลี้ยงก่อนเข้าสอนอย่างสม่ำเสมอ ท่วงแผนการสอนระยะยาวได้ถูกต้อง ส่งบันทึกผลการสอนตามกำหนดเวลา นำเข้าสู่บทเรียนได้ น่าสนใจและสอดคล้องกับเนื้อหา สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ถูกต้อง สามารถนำความรู้ และเหตุการณ์ปัจจุบันมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับการสอน จัดสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสถานการณ์และเนื้อหาของเรื่องที่สอน ใช้คำถามเร้าความคิดของนักเรียน มีทักษะในการใช้ กระดานดำประกอบการสอน เลือกใช้วิธีเสริมกำลังใจอย่างเหมาะสม เน้นเนื้อหาวิชาเพื่อให้ นักเรียนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สรุปบทเรียนอย่างกระชับรัดช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดตามจุดประสงค์ได้เร็ว แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เหมาะสม มีความพยายามที่จะปรับปรุง การสอนของตนเอง ส่วนพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์นิเทศก์มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ รู้จักสอดแทรกจริยธรรมให้แก่ นักเรียนในระหว่างการเรียน การสอนได้เหมาะสม มีทักษะในการปฏิบัติงานห้องพยาบาล ซึ่งตรงกับความ คิดเห็นของ อาจารย์พี่เลี้ยง และสามารถเลือกใช้เทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน ซึ่งมีความคิดเห็นตรงกับนักศึกษาฝึกสอน

2.2 การทำงานร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จากแบบสอบถามความคิดเห็น

ของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน มีความคิดเห็นตรงกันว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษาฝึกสอนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียน มีความรับผิดชอบต่องานที่ทางโรงเรียนมอบหมาย การทำงานร่วมกับอาจารย์ในโรงเรียนและนักศึกษาฝึกสอนด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนความคิดเห็นทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมีการประชุมปรึกษารื้อกันอย่างสม่ำเสมอ สำหรับพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์พี่เลี้ยงเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การที่อาจารย์พี่เลี้ยงได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาการฝึกสอนกับทางภาควิชาชีพมานานมี

2.3 การนิเทศและการประเมินผลการฝึกสอน จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ โรงเรียนจัดปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอน ให้ทราบเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่นักศึกษาจะต้องปฏิบัติในโรงเรียน อาจารย์นิเทศก์ นิเทศและประเมินผลการสอนนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง โรงเรียนจัดให้นักศึกษาฝึกสอนเข้าสังเกตการณ์สอนของอาจารย์ในโรงเรียน ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษา ส่วนเรื่องอาจารย์พี่เลี้ยงได้มีการตรวจและให้คำแนะนำ การทำบันทึกการสอนของนักศึกษาฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมีความคิดเห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนมีความคิดเห็นตรงกันว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์พี่เลี้ยงชี้แจงความก้าวหน้าของการสอนของนักศึกษาทุกครั้งที่ได้สังเกตการสอน และอาจารย์พี่เลี้ยงนิเทศและประเมินผลการสอนนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

สรุปผลการประเมินเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ สรุปได้ว่า รามเฉลี่ยของกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงและ

นักศึกษาฝึกสอน ราวเฉลี่ยของกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอนอยู่ในระดับมาก พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน มีความคิดเห็นตรงกันว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เตรียมการสอนก่อนการเข้าสอนสม่ำเสมอ ใช้ภาษาอย่างชัดเจน ถูกต้องและเข้าใจง่าย ดำเนินการสอนได้สอดคล้องกับบันทึกการสอน นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียน นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานที่ทางโรงเรียนมอบหมาย การทำงานร่วมกับอาจารย์ในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ และอาจารย์พี่เลี้ยงได้มีการตรวจและให้คำแนะนำ การทำบันทึกการสอนของนักศึกษาฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอ และพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่เห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ รู้จักสอดแทรกจริยธรรมให้แก่นักเรียนในระหว่างการเรียน การสอนได้เหมาะสม มีทักษะในการปฏิบัติงานห้องพยาบาล อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมีการประชุมปรึกษารวบรวมอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนจัดปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอนให้ทราบเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่นักศึกษาจะต้องปฏิบัติในโรงเรียน และอาจารย์นิเทศก์ นิเทศและประเมินผล การสอนนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ พฤติกรรมหรือกิจกรรม ที่อาจารย์พี่เลี้ยงเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมสัมมนา การฝึกสอนกับทางภาควิชาพลานามัยของอาจารย์พี่เลี้ยง สำหรับพฤติกรรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์นิเทศก์เห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการประเมินผลผลิตของโครงการฝึกสอน ประกอบด้วย ผลของการดำเนินงานโครงการฝึกสอน และผลสัมฤทธิ์การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน

3.1 ผลของการดำเนินงานโครงการฝึกสอน จากแบบสอบถามความคิดเห็นของ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน เกี่ยวกับผลของโครงการ ปรากฏว่า ทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผลผลิตของโครงการฝึกสอนอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่

นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพครู และการฝึกสอนมีความสำคัญต่อการออกไปประกอบวิชาชีพครู ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง ส่วนอาจารย์นิเทศก์ เห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์นิเทศก์เห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3.2 ผลสัมฤทธิ์การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกสุขศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 ซึ่งอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงเป็นผู้ประเมิน ผลปรากฏว่า นักศึกษาฝึกสอนมีประสิทธิภาพในการฝึกสอนอยู่ในระดับ สอนผ่าน ร้อยละ 87.50 และสอบตก ร้อยละ 12.50

สรุปผลการประเมินเกี่ยวกับผลผลิตของโครงการฝึกสอน จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน สรุปได้ว่า รวมเฉลี่ยของผลผลิตของโครงการฝึกสอน อยู่ในระดับมาก พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่นักศึกษาเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพครู และการฝึกสอนมีความสำคัญต่อการออกไปประกอบวิชาชีพครู ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง ส่วนเรื่องนักศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์นิเทศก์ เห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จากการศึกษาประสิทธิผลของผลสัมฤทธิ์การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สอบผ่านการฝึกสอน

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอก สุขศึกษา ในด้านปัจจัยดำเนินงานโครงการฝึกสอน กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน และผลผลิตของโครงการฝึกสอนตามประเด็นการประเมินโครงการฝึกสอน ปรากฏว่ามี

ประเด็นสำคัญควรแก่นำนามอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านปัจจัยค่านางานโครงการฝึกสอน จากการศึกษา ปรากฏผลดังนี้

1.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกสอนและการเตรียมความพร้อมของ

บุคลากร

1.1.1 อาจารย์นิเทศก์ เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงาน

โครงการฝึกสอน จากการศึกษาพบว่า อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่เคยผ่านการศึกษาวิชาเอกหรือวิชาโทสุศึกษา และยังมีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมการนิเทศการสอน ซึ่งจะทำให้การนิเทศการฝึกสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตรงตามความหมายของการนิเทศ ที่อรรถาธิบาย (2521 : 7) กล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาฝึกสอนทุกด้าน สำหรับอาจารย์นิเทศก์ มีชั่วโมงสอนอยู่ในระดับมาก 9-12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และมีงานหนักนอกเหนือจากงานสอนอีก อาจจะทำให้มีเวลาในการให้คำปรึกษาและแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนน้อย ในการเตรียมอาจารย์นิเทศก์ ควรให้อาจารย์นิเทศก์ทราบถึงผลสรุปของการฝึกสอนในปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อที่จะได้ทราบข้อดีข้อเสีย จุดด้อยจุดบกพร่องของการฝึกสอนที่ผ่านมา เพื่อแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

1.1.2 อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์พี่เลี้ยงเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญ

ต่อการฝึกสอน เพราะอาจารย์พี่เลี้ยงอยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษามากกว่าอาจารย์นิเทศก์ เป็นผู้ที่จะต้องให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและหน้าที่ครู ดังนั้น อาจารย์พี่เลี้ยง จะต้องมีความรู้ในวิชาที่นักศึกษาสอน และมีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมการนิเทศการสอน เพื่อให้การนิเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะนักศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการฝึกสอนได้ก็เพราะอาจารย์พี่เลี้ยง (สวัสดิ ห้วยจำนงค์.

1.1.3 นักศึกษาฝึกสอน นักศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิเดิมก่อนเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่มีความรู้ทางวิชาชีพครูมาก่อน และไม่เคยผ่านการฝึกสอน ดังนั้นการฝึกสอนครั้งนี้เป็นครั้งแรก นักศึกษาอาจปฏิบัติหน้าที่ครูไม่ได้เท่าที่ควร และส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานด้านสาธารณสุขมาก่อน ทำให้นักศึกษาขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การถ่ายทอดความรู้ไม่ได้เท่าที่ควร ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับพอใช้เท่านั้น ส่วนพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ การเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เนื่องจากภาคิวิชาพลานามัยได้จัดประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาตั้งแต่เริ่มต้นเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ดังนั้นหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเตรียมนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งจัดเตรียมเป็นขั้นตอนตั้งแต่ นักศึกษาเริ่มเข้าเรียน เริ่มจากการวางแผนล่วงหน้าในการส่งนักศึกษาให้ความรู้ทางด้านทฤษฎี และปฏิบัติ ทั้งความรู้ในด้านวิชาการและวิชาชีพ (กรมการฝึกหัดครู. 2521 : 144-146) นอกจากนี้ ลักษณะ สกฤตสิงห์ (2521 : 189) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าสถาบันผลิตครูควรจัดให้นักศึกษาได้ ไปสังเกตการเรียนการสอน และมีส่วนร่วมช่วยครูทำงาน ณ โรงเรียนที่นักศึกษาจะต้องไปฝึกสอนในภาคเรียนต่อไป จะเป็นประโยชน์ยิ่งก่อนนักศึกษาจะได้รับประสบการณ์และเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการส่งเสริมการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ระหว่างนักศึกษากับครูในโรงเรียนฝึกสอน

1.2 การจัดเก็บเงินจากนักศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน บุคลากรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีและถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จึงให้นักศึกษาช่วยแบ่งเบาภาระ นักศึกษาส่วนใหญ่ยินดีรับภาระในด้านงบประมาณในการดำเนินงานโครงการเองเพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ส่วนการจัดสรรงบประมาณค่ายานพาหนะของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์มีความคิดเห็นว่ามี

ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง เนื่องจากงบประมาณจัดให้ไม่เพียงพอในการจ่ายค่ายานพาหนะ ในการออกไปนิเทศน์ศึกษาฝึกสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ไม่ว่าโรงเรียนฝึกสอนอยู่ใกล้หรือไกล ค่ายานพาหนะของอาจารย์ จะได้รับงบประมาณเท่ากัน

1.3 ระเบียบข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกสอน โครงการและนโยบายหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี และถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน นอกจากการจัดทำตำราเพื่อเป็นคู่มือในการฝึกสอนที่มีความเหมาะสมน้อยต้องได้รับการปรับปรุง เนื่องจากทางภาควิชา มีจัดจัดทำตำราเพื่อเป็นคู่มือสำหรับนักศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในการออกฝึกสอน ทำให้การฝึกสอนมีคุณภาพด้อยลง สำหรับการกำหนดคิให้นักศึกษาฝึกสอน สอน 8-12 คาบต่อสัปดาห์นั้น อาจารย์ที่เล็งเห็นความเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมากและถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจเป็นเพราะนักศึกษาสามารถฝึกสอนได้เต็มที่ ไม่มากไม่น้อยเกินไป มีเวลาสำหรับการเตรียมตัวในการสอนได้ และเป็นการแบ่งเบาภาระการสอนของอาจารย์ที่เล็ง ซึ่งมีจำนวนชั่วโมงสอนมาก สำหรับการศึกษาความสอดคล้องของสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ของโครงการกับนโยบายหลักสูตร จากการศึกษาพบว่า มีความสอดคล้องกันทุกข้อ ในการผลิตครูสอนวิชาสุขศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และมีประสิทธิภาพในการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สร้างเสริมลักษณะที่ดีของครู และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ รู้จักพัฒนาตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจุดมุ่งหมายทุกข้อจะเป็นแนวทางในการจัดการดำเนินงานโครงการฝึกสอนสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

1.4 คณะกรรมการจัดการฝึกสอน จัดส่งนักศึกษาฝึกสอนตามความต้องการของโรงเรียนฝึกสอนที่ได้ยื่นแบบขออนักศึกษาฝึกสอน แต่บางภาคเรียนไม่สามารถจัดตามความต้องการของโรงเรียนได้เนื่องจากจำนวนนักศึกษาลดน้อยลง และจำนวนโรงเรียนที่ต้องการนักศึกษามีจำนวนมาก ทางคณะกรรมการจึงต้องลดจำนวนส่งนักศึกษาให้น้อยลง บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ

ที่เกี่ยวกับการฝึกสอนยังขาดการประสานงานกัน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการสรุปผลการดำเนินงานโครงการฝึกสอน ที่ผ่านมาคณะกรรมการจัดการฝึกสอน ทำหน้าที่สรุปฝ่ายเดียวและไม่ได้จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร จึงทำให้บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ไม่ทราบผลสรุปของการดำเนินงานโครงการฝึกสอน และเมื่อคณะกรรมการจัดการฝึกสอนชุดใหม่เข้าทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการฝึกสอน ก็ต้องเริ่มต้นหาข้อมูลใหม่ การทำงานจึงไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากคณะกรรมการจัดการฝึกสอนทำหน้าที่เพียง 1 ปี จึงทำให้ประสิทธิภาพในการจัดดำเนินงานโครงการฝึกสอนไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร

2. กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์พบว่า กระบวนการในการดำเนินโครงการฝึกสอนมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอนมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี และถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.1 จากผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานสอนของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์เห็นว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนี้เนื่องจาก อาจารย์นิเทศก์มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา และหลักวิชาชีพครู จึงทำให้ทราบหลักและวิธีปฏิบัติการสอนได้มากกว่าอาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน ส่วนพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่บุคลากรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี และถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ เตรียมการสอนก่อนเข้าสอนสม่ำเสมอ ใช้ภาษาอย่างชัดเจน ถูกต้องและเข้าใจง่าย คำแนะนำการสอนได้สอดคล้องกับบันทึกการสอน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ครูให้มีประสิทธิผลให้มากที่สุด ส่วนข้อที่บุคลากรทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่ การรู้จักสอดแทรกจริยธรรมให้แก่นักเรียนในระหว่างการเรียนการสอนได้เหมาะสม ซึ่งเรื่องนี้ นักศึกษาอาจมีประสบการณ์น้อยจึงไม่สามารถสอดแทรกจริยธรรมให้แก่นักเรียนในขณะที่สอนได้ค้ นอกจากนี้ในเรื่องทักษะในการ

ปฏิบัติงานห้องพยาบาล นักศึกษายังขาดทักษะและประสบการณ์ เนื่องจากขาดการฝึกปฏิบัติจริง ในขณะที่ศึกษาด้านวิชาการ นักศึกษาศึกษาแต่ภาคทฤษฎี จึงทำให้การไปปฏิบัติจริงขาดทักษะด้านนี้

2.2 การทำงานร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ประสิทธิภาพของการทำงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับดีและถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน ในเรื่องของ การมีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่า สภาพของมหาวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยเปิด นักศึกษาต้องช่วยตัวเองในทุก ๆ ด้าน นักศึกษาต้องติดต่อกับบุคคลมากมาย และต้องรับผิดชอบต่อตนเองเป็นอย่างมาก จึงจะสำเร็จในการปฏิบัติงานต่างๆ ซึ่งในเรื่องนี้เป็นผลดีต่อนักศึกษาเองในการทำงานร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจารย์พี่เลี้ยงเห็นว่าประสิทธิภาพอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมสัมมนากับทางภาควิชาพลานามัย เนื่องจากภาควิชาพลานามัยไม่เคยเชิญอาจารย์พี่เลี้ยงเข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับโครงการฝึกสอนเลย ทำให้อาจารย์พี่เลี้ยงไม่ทราบเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน ทำให้ไม่มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฝึกสอนกับทางภาควิชาพลานามัย ดังที่ ชิน ปุณณภาพ (2522 : 29-31) ได้ให้ความสำคัญของการสัมมนาว่า "เป็นหัวใจที่สำคัญประการหนึ่งของกระบวนการฝึกสอน เป็นการร่วมปรึกษาหารือกันระหว่าง อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และ นักศึกษาฝึกสอน ในอันที่จะวิเคราะห์การสอน การแก้ปัญหาต่าง ๆ และรู้จักปรับปรุงตนเองในระหว่างการฝึกสอน"

2.3 การนิเทศและการประเมินผลการฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การนิเทศและการประเมินผลการฝึกสอนมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีและถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน ในเรื่องของอาจารย์พี่เลี้ยง

ได้มีการตรวจและให้คำแนะนำการทำบันทึกการสอนอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากคณะกรรมการจัดการฝึกสอนได้กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการส่งบันทึกการสอนให้กับอาจารย์ที่เลี้ยงดูตรวจก่อนที่จะสอนจริงหนึ่งสัปดาห์ ดังนั้น นักศึกษาต้องทำตามระเบียบ ส่วนทางที่โรงเรียนจัดปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอน ให้ทราบเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในโรงเรียนฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยงดูและอาจารย์นิเทศก์เห็นว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับพอใช้ เนื่องจาก โรงเรียนฝึกสอนส่วนใหญ่ทำให้อาจารย์ที่เลี้ยงดูของนักศึกษาเองเป็นผู้ปฐมนิเทศ และมักจะปฐมนิเทศในเรื่องของการเรียนการสอนเท่านั้น จึงทำให้นักศึกษาไม่ทราบบทบาท หน้าที่ของตนครบถ้วน

3. ผลผลิตของโครงการ^{ครู}ฝึกสอน

3.1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอยู่ในระดับดีและถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่นักศึกษาเห็นว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ การที่นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพครู ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่จัดขึ้นเพื่อ ให้นักศึกษาได้ฝึกสอน ฝึกงานโดยการนำความรู้ทางทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง และได้ฝึกปฏิบัติงานในวิชาชีพครู และการฝึกสอนมีความสำคัญต่อการออกไปประกอบวิชาชีพครู ซึ่งอาจารย์ที่เลี้ยงดูและนักศึกษาฝึกสอนมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เพราะเห็นความสำคัญของการฝึกสอน ถือว่าการฝึกสอนเป็นหัวใจของการศึกษาวิชาชีพครู (นิพนธ์ หสัทพันธ์. 2520 : 1, อัจฉรา ประไพตระกูล. 2521 : 11)

3.2 ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ผ่านการประเมินการฝึกสอน สำหรับนักศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกสอน พบว่าเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการฝึกสอนแล้ว ไม่ไปปฏิบัติงานตามโรงเรียนฝึกสอนตามที่คณะกรรมการจัดการฝึกสอนส่งไป และไม่ผ่านการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามที่ภาควิชาพลานามัยกำหนด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาโครงการฝึกสอน ของภาควิชาพลานามัยให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ควรลดจำนวนชั่วโมงสอนให้กับอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง และงานพิเศษที่นอกเหนือจากงานสอน เพื่อให้อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมีเวลาในการให้คำปรึกษา แนะนำให้กับนักศึกษาฝึกสอน
2. ควรชี้แจงให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ควรชี้แจงหลักเกณฑ์การนิเทศการสอนให้กับอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ เพื่อให้ การนิเทศการสอนดำเนินไปในแนวทางเดียวกัน และทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการนิเทศมากขึ้น
4. ควรให้อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ทราบถึงผลสรุปของการฝึกสอนในเฝ้าการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อที่จะ ได้ทราบข้อดี ข้อเสีย จุดดี จุดบกพร่องของโครงการฝึกสอน เพื่อนำมาแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น
5. ควรจัดทำคำราเพื่อเป็นคู่มือในการฝึกสอนและการนิเทศการสอน เพื่อให้ นักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง ได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ถูกต้อง และเหมาะสม
6. ควรจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกสอนโดยให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน ได้มีส่วนร่วมเพื่อให้การดำเนินงานโครงการฝึกสอนประสบผลสำเร็จ บรรลุตามจุดมุ่งหมาย กล่าวคือ ในการจัดประชุมนิเทศนักศึกษาฝึกสอน ควรให้บุคลากรฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนได้มีส่วนร่วมในการเตรียมนักศึกษา เพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา การสัมมนา กลางภาค ควรเชิญอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง ให้เข้าร่วมสัมมนาคด้วยเพื่อทราบข้อมูลและ

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขต่อไป และในการปฏิบัติงาน ควรให้บุคลากรทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม ในการสรุปผลการดำเนินงานโครงการฝึกสอน ซึ่งจะทำได้ ข้อมูลครบถ้วน และควรจัดทำสรุปผลการดำเนินงานโครงการฝึกสอนให้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นข้อมูลและเป็นแนวทางในการจัดดำเนินการฝึกสอนในครั้งต่อไป ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

7. ควรจัดสร้างงบประมาณค่ายานพาหนะให้กับอาจารย์นิเทศก์ ในการออกนิเทศ นักศึกษาฝึกสอนให้สัมพันธ์สภาพการณ์ปัจจุบัน

8. ควรเตรียมนักศึกษาให้พร้อมก่อนที่จะออกฝึกสอน โดยการเตรียมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีการวางแผนการล่วงหน้า เตรียมการตั้งแต่นักศึกษาเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย กล่าวคือเตรียมทางด้านทฤษฎีในด้านเนื้อหาวิชา จิตวิทยา หลักวิชาชีพครู ฝึกทักษะด้านต่างๆ เกี่ยวกับวิชาชีพครู ให้นักศึกษาได้รู้ ได้เห็น และสามารถนำมาปฏิบัติงานจริง ในสภาพที่เป็นจริงหรือสภาพที่ใกล้เคียง ควรฝึกวิชาชีพตามขั้นตอนตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาวิชาชีพครู จนถึงขั้นสุดท้ายคือการฝึกสอน นอกจากนี้ควรให้เวลาสำหรับการจัดการปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้านเกี่ยวกับวิชาชีพครูให้กับนักศึกษาเป็นครั้งสุดท้ายก่อนออกฝึกสอน เป็นการทบทวนทางด้านทฤษฎี และได้ทบทวนภาคปฏิบัติก่อนที่จะออกไปปฏิบัติจริง นอกจากนี้ควรให้ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนฝึกสอนกับนักศึกษาก่อนออกไปฝึกสอน ซึ่งจะทำให้นักศึกษาฝึกสอนเกิดความมั่นใจ สามารถดำเนินการฝึกสอนไปในแนวเดียวกัน และดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

9. ควรให้ทางโรงเรียนจัดปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอน เมื่อนักศึกษาไปถึงโรงเรียน นักศึกษาจะได้ทราบบทบาทหน้าที่ของตน และเพื่อให้นักศึกษาได้เตรียมการในการจัดดำเนินการด้านต่าง ๆ ในการฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพในการสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษาที่ออกไป

ประกอบวิชาชีพครู

2. การศึกษาเพื่อสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ของภาควิชาพลานามัย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ✓ กรุณา คติยรัตนากุลณ์. (ผู้รวบรวม) การประเมินโครงการ. ฝ่ายแผนงานและวิจัย
กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2524.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. การประเมินโครงการ. ราชบุรี :
โรงพิมพ์ศูนย์ฯ ภาคกลาง, 2531.
- การฝึกหัดครู, กรม ศึกษานิเทศก์. "คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา,"
เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 15. เจริญวิทยการพิมพ์, 2531.
- _____. โครงการปรับปรุงการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท. กรมสามัญศึกษา-
ศึกษา ฉบับที่ 205 ศึกษานิเทศ. กรมการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ :
เจริญวิทยการพิมพ์, 2521.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. "การประเมินโครงการ," เอกสารทางวิชาการอันดับ 1.
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2523.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์. ประสบการณ์วิชาชีพ. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ภาควิชาการวิจัยการศึกษา. แนวคิดและแบบจำลองประเมิน
โครงการ. กรุงเทพฯ, 2524.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. หัวใจของการฝึกหัดครู. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ :
อักษรพิทยา, 2524.
- เชียงใหม่, วิทยาลัยครู. คู่มือการฝึกสอน. เชียงใหม่ : ฝ่ายเอกสารและผลิตตำรา,
มปป.

ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์. การประเมินผลกระทบของโครงการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อ

ประชาชนในชนบท. ปริญญาโท กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ, 2530. อัดสำเนา.

ชิน บุญภาพ. คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ. อุดรดิตถ์ : วิทยาลัยครู

อุดรดิตถ์, 2522.

เชิญ วีระฉายา. การฝึกสอนและการนิเทศการสอน. ฝ่ายผลิตตำราวิทยาลัยครูอุดรดิตถ์,

2522.

เชียงใหม่, วิทยาลัยครู. คู่มือการฝึกสอน. เชียงใหม่ : ฝ่ายเอกสารและผลิตตำรา, ม.ป.ป.

ณรงค์ ธรรมคุณ. รูปแบบการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.

อนา กระจางวงศ์. เทคนิคการสอนของอาจารย์ที่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกสอนระดับ

ประถมศึกษาของวิทยาลัยครูนครหลวง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.

อนันท์, วิทยาลัยครู. ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศึกษา,

2523.

นิตา ชูโต. การประเมินโครงการ. โรงพิมพ์ธรรมสารการพิมพ์, 2527.

เนิ่นนวล ทศวัฒน์. คู่มือการฝึกสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

บุญส่ง กุสุมไทย. การประเมินโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยพลศึกษาสมุทรสาคร.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

ประพจน์ โสภณ และวีระ ประวาสพุกษ์. คู่มือดำเนินงานการฝึกหัดครูเพื่อพัฒนาชนบท.

เอกสารการนิเทศการศึกษา, ฉบับที่ 247. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์

กรมการฝึกหัดครู, 2525.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. การวิจัยประเมินผลหลักการและกระบวนการ. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การพิมพ์พระนคร, 2529.

พนัส หันนาคินทร์. ข้อเสนอแนะในการบริหารงานของสถาบันฝึกหัดครู. งานวิจัยเพื่อ
เลื่อนตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา, พระนคร, 2511.

พิบูลสงคราม, วิทยาลัยครู. คณะศึกษาศาสตร์. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน.

ปฏิบัติการวิชาชีพครู. พิมพ์โลก : โรงพิมพ์ตระกูลไทย, 2519.

เมธี ปลืณนันทน์. "เป้าหมายของการฝึกสอน," วารสารดวงแก้ว. 7-12; กันยายน
2525.

รวมคำแหง, มหาวิทยาลัย. คู่มือการศึกษา 2527-2532. กรุงเทพฯ : แสงจันทร์
การพิมพ์, 2527.

ลักขณา บรรพภาสจัน. การประเมินโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อุดรธานี.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
ศึกษาพร, 2528.

วชิระ น้ำเพชร. การประเมินโครงการประชุมสัมมนาผู้แทนศูนย์ส่งเสริมและการพัฒนา
วัฒนธรรมเพื่อการจัดตั้งชมรมส่งเสริมกิจกรรมการเล่นดนตรีไทย. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อุดรธานี.

วาฬ เอี่ยมศรีทอง. การดำเนินงานนิเทศการฝึกสอนในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
อุดรธานี.

วิเชียร เกตุสิงห์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ :
กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524.

วัน เคชพิชัย. "ตัวอย่างรูปแบบของการประเมินโครงการ," ในเอกสารรายงาน
การประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่องโครงการประเมินโครงการ. มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 29-30 กันยายน 2526.

ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, มหาวิทยาลัย. "การฝึกสอนทั่วประเทศ," วารสารมหา-
วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. 2 : 9-15; มกราคม 2518.

สวัสดิ์ ทรัพย์จางค์. "การดำเนินงานโครงการฝึกหัดครูชนบท," เอกสารงานนิเทศการ
ศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2518.

สุทัศน์ สุกมลสันต์ และคนอื่นๆ. แนวคิดในการจัดกลุ่มแบบจำลองในการประเมินโครงการ.
 ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, ม.ป.ป.
 อักสำเนา.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. การประเมินโครงการประเมินหลักการและการประยุกต์ใช้.
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2524.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และวราพร วิเชียรวงศ์. "การใช้แบบจำลองขีประเมินโปรแกรม
 การประชุมปฏิบัติการ เรื่อง การประเมินผลการเรียนของนิสิต," การประเมิน
โครงการประเมินหลักการและประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์,
 2520.

สันต์ ธรรมบำรุง. หลักการนิเทศการสอน. อักษรบัณฑิตการพิมพ์, 2526.

เสียมพงศ์ หงส์พันธ์. รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพตามความคาดหวังของผู้บริหาร
และอาจารย์นิเทศก์ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อักสำเนา.

อารี ลัทธฉวี. "ลางร้ายในการฝึกหัดครู," คุรุปริทัศน์. 5 : 75; กุมภาพันธ์ 2523.

อัจฉรา ประไพตระกูล. "การฝึกสอนและการนิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกหัดครู,"

เอกสารทางวิชาการ รวมคำบรรยายและบทความจากการสัมมนาของอธิการบดี

ฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 27-29 มิถุนายน 2520.

กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2521.

อิราวัฒน์ ผาณิตวงศ์. "ปัญหาในการจัดดำเนินการฝึกสอน," รายงานการวิจัยคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ, 2528.

ออตโต เจ. ซิปลา. "ปัญหาการให้ความร่วมมือของผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง," ในเอกสาร

เรียบเรียงจากการอภิปรายในการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูส่วนกลาง

ครั้งที่ 2 วิทยาลัยครูจันทบุรี ระหว่างวันที่ 31 มกราคม - 4 กุมภาพันธ์ 2520.

กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู, 2520.

Adams, Harold P. and Frank G. Dickey. Basic Principles of Student Teaching, New Jersey : American Book Company, 1956.

Cooke, Dan Boy. Quantitative Standards for the Implementation of Quantitative Standards in students Teaching Program." Dissertation Abstracts. 20:3645-A; October, 1960.

Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. 3d ed. New York : Harper & Row Publisher, 1970.

Worthen, Blanne R. and James R. Sanders. Educational Evaluation : Theory and Practice. Washington: Charles Jones Publishing Co., 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อโรงเรียนฝึกสอน

รายชื่อโรงเรียนฝึกสอน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532

ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ลำดับที่	โรงเรียนฝึกสอน	ลำดับที่	โรงเรียนฝึกสอน
1	โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ	18	โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีฯ
2	โรงเรียนเจ้าพระยาวิชาเยนทร์	19	โรงเรียนราชดำริ
3	โรงเรียนแจรงร้อนวิทยา	20	โรงเรียนนาขีธรรมสาธิต
4	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า	21	โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม
5	โรงเรียนนวมินทราชูทิศ	22	โรงเรียนวัดราชาธิวาส
6	โรงเรียนบดินทร์เดชา	23	โรงเรียนวัดทรงธรรม
7	โรงเรียนบางกะปิ	24	โรงเรียนวัดสระเกศ
8	โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฟองอนสรณ์	25	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
9	โรงเรียนบางแคปานขำวิทยา	26	โรงเรียนสวนอัมพร
10	โรงเรียนเบญจมินทร์	27	โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
11	โรงเรียนปากเกร็ด	28	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
12	โรงเรียนเทพศิรินทร์		รามคำแหง
13	โรงเรียนพระโขนงวิทยาลัย	29	โรงเรียนสารวิทยา
14	โรงเรียนมัธยมสันติวิทยา	30	โรงเรียนสิงห์ราชพิทยาคม
15	โรงเรียนมัธยมด่านสำโรง	31	โรงเรียนสีกัน
16	โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์	32	โรงเรียนสมุทรปราการ
17	โรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร	33	โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

27 มิถุนายน 2532

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วยข้าพเจ้า นางสาวประภา แหม่นสงวน นิสิตปริญญาโท สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง" ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย เป็นอย่างมาก

ดังนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมกับจดหมายนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวประภา แหม่นสงวน)

นิสิตปริญญาโท สาขาการอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา

ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการทราบความคิดเห็นของอาจารย์ที่เทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนที่มีต่อโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน

- ก. ความเหมาะสมของปัจจัยดำเนินงานของโครงการฝึกสอน
- ข. กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน
- ค. ผลผลิตของโครงการฝึกสอน

ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจะนำไปใช้ในการวิจัยประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงเท่านั้น ซึ่งจะเปิดเผยอย่างยั้งในการปรับปรุงโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลานามัย จึงขอความกรุณาให้ท่านได้ตอบตามความเป็นจริงและทุกข้อ

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ของแต่ละข้อเพียงข้อเดียว

1. สถานะภาพของท่าน

☐ นักศึกษา

☐ อาจารย์นิเทศก์

☐ อาจารย์พี่เลี้ยง

* ถ้าเป็นอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง กรุณาตอบข้อ 2-5

* ถ้าเป็นนักศึกษาฝึกสอน กรุณาตอบข้อ 6-7

2. ท่านเคยผ่านการศึกษาวิชาเอกหรือวิชาโท สาขาวิชา sưศึกษาหรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย

3. จำนวนชั่วโมงสอนของท่านต่อสัปดาห์

☐ 1 - 4 ชั่วโมง

☐ 5 - 8 ชั่วโมง

☐ 9 - 12 ชั่วโมง

☐ มากกว่า 12 ชั่วโมง

4. งานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอน

☐ ไม่มี

☐ น้อย

☐ มีปานกลาง

☐ มีมาก

5. ประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมการนิเทศการสอน

☐ เคย

☐ ไม่เคย

6. วุฒิเดิมก่อนที่จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย

☐ ม.6

☐ ป.กศ.

☐ ปวช.

☐ อื่นๆโปรดระบุ.....

7. ประสบการณ์ในการทำงานด้านสาธารณสุข

☐ เคย

☐ ไม่เคย

ตอนที่ 2 พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน

คำชี้แจง เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และ

นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับปัจจัยดำเนินงานของโครงการฝึกสอน กระบวนการในการดำเนินงาน

โครงการฝึกสอน และผลผลิตของโครงการฝึกสอน ว่ามีความเหมาะสมและมีการปฏิบัติในการ
ดำเนินงานโครงการฝึกสอนมากน้อยเพียงใด โดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องตัวเลขที่
ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยตัวเลขแต่ละค่ามีความหมาย ดังนี้

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสมหรือมีการปฏิบัติมากที่สุด
ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสมหรือมีการปฏิบัติมาก
ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสมหรือมีการปฏิบัติปานกลาง
ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมหรือมีการปฏิบัติน้อย
ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมหรือมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ก. <u>ความเหมาะสมของปัจจัยดำเนินงานของ</u> <u>โครงการฝึกสอน</u>					
1. การชี้แจงให้ทราบแผนงานของโครงการฝึกสอน ที่จะปฏิบัติในการฝึกสอนครั้งนี้.....					
2. การชี้แจงให้ทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของ ท่านเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน.....					
3. การชี้แจงให้ทราบหลักเกณฑ์การนิเทศการฝึกสอน.....					
4. การชี้แจงให้ทราบถึงผลสรุปของการฝึกสอนใน ปีการศึกษาที่ผ่านมา.....					
5. ระยะเวลาที่ออกฝึกสอน 14 สัปดาห์.....					

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
6. ความพร้อมในการจัดเตรียมเอกสารต่างๆเกี่ยวกับ การฝึกสอน เช่นหนังสือรายงานตัว แบบประเมินผล ฯลฯ.....					
7. การจัดทำคำราเพื่อใช้เป็นคู่มือในการฝึกสอน.....					
8. กฎ ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่นักศึกษาจะต้องปฏิบัติ ในการฝึกสอน เช่น การแต่งกาย การลา ฯลฯ.....					
9. การกำหนดให้นักศึกษาฝึกสอน สอน 8-12 คาบ ต่อสัปดาห์.....					
10. การกำหนดการฝึกปฏิบัติงานห้องพยาบาลอย่างน้อย 4 คาบต่อสัปดาห์.....					
11. การกำหนดให้อาจารย์นิเทศก์ นิเทศการสอนอย่าง น้อย 3 ครั้งต่อนักศึกษาหนึ่งคน.....					
12. บ้านพักของนักศึกษาฝึกสอนอยู่ใกล้กับโรงเรียน ฝึกสอน.....					
13. นักศึกษาไปรายงานตัวที่โรงเรียนฝึกสอนด้วยตนเอง.....					
14. การให้ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนฝึกสอน กับนักศึกษา ฝึกสอนก่อนออกฝึกสอน.....					
15. แบบประเมินผลสามารถวัด ได้ครอบคลุมพฤติกรรม การฝึกสอน.....					

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
16. การส่งผลการประเมินการฝึกสอนจากอาจารย์ ผู้เลี้ยงโดยผ่านทางไปรษณีย์.....					
17. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนร่วมกันสรุปผล การดำเนินงานโครงการฝึกสอน.....					
* ข้อ 18-25 สำหรับอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา ฝึกสอน อาจารย์ผู้เลี้ยงไม่ต้องตอบ					
18. การกำหนดให้นักศึกษาที่จะออกฝึกสอนจะต้องมี หน่วยกิตสะสม 108 หน่วยกิต.....					
19. การกำหนดให้นักศึกษาที่จะออกฝึกสอนจะต้องผ่าน กระบวนวิชาต่าง ๆ ตามที่ภาคศึกษากำหนด.....					
20. ความเหมาะสมของรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....					
21. การเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู.....					
22. ระยะเวลาในการจัดสัมมนาการฝึกสอน.....					
23. สถานที่ในการจัดสัมมนาการฝึกสอน.....					
24. ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดสัมมนาการฝึกสอน.....					
25. การจัดเก็บเงินจากนักศึกษาเพื่อใช้ในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการฝึกสอน.....					

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
* ข้อ 26 สำหรับอาจารย์นี้เทศก์ตอบเท่านั้น					
26. ความเหมาะสมของการจัดสร้างงบประมาณ ค่า					
ยานพาหนะของอาจารย์นี้เทศก์.....					
ข. <u>กระบวนการในการดำเนินโครงการฝึกสอน</u>					
1. การปฏิบัติการสอนของนักศึกษา					
1.1 เตรียมการสอนก่อนเข้าสอนสม่ำเสมอ.....					
1.2 ปฏิบัติการสอนกับอาจารย์พี่เลี้ยงก่อนเข้า					
สอนอย่างสม่ำเสมอ.....					
1.3 ทำแผนการสอนระยะยาวได้ถูกต้อง.....					
1.4 ส่งบันทึกการสอนตามกำหนดเวลา.....					
1.5 นำเข้าสู่บทเรียน ได้น่าสนใจและสอดคล้องกับเนื้อหา.....					
1.6 สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ถูกต้อง.....					
1.7 สามารถนำความรู้และเหตุการณ์ปัจจุบันมาประยุกต์					
ให้เหมาะสมกับการสอน.....					
1.8 สามารถเลือกใช้เทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับ					
เนื้อหาและวัยของผู้เรียน.....					
1.9 จัดสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสถาน-					
การณ์และ เนื้อหาของเรื่องที่สอน.....					

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1.10 ใช้ภาษาอย่างชัดเจน ถูกต้องและเข้าใจง่าย.....					
1.11 ใช้คำถามที่เร้าความคิดของนักเรียน.....					
1.12 ค่าเน้นการสอนได้สอดคล้องกับบันทึกการสอน.....					
1.13 มีทักษะในการใช้กระดานดำประกอบการสอน.....					
1.14 เลือกใช้วิธีเสริมกำลังใจอย่างเหมาะสม.....					
1.15 รู้จักสอดแทรกจริยธรรมให้แก่นักเรียนในระหว่าง การเรียนการสอนได้เหมาะสม.....					
1.16 เน้นเนื้อหาวิชาเพื่อให้นักเรียนได้นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน.....					
1.17 สร้างบทเรียนอย่างกระชับรัด ช่วยให้ผู้เรียนเกิด ความคิดรวบยอดตามจุดประสงค์ได้เร็ว.....					
1.18 แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เหมาะสม.....					
1.19 ประเมินผลการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์เชิง พฤติกรรมที่กำหนดเอาไว้.....					
1.20 มีความพยายามที่จะปรับปรุงการสอนของตนเอง.....					
1.21 มีทักษะในการปฏิบัติงานห้องพยาบาล.....					
2. <u>การทำงานร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง</u>					
2.1 นักศึกษาฝึกสอนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากร ทุกฝ่ายของโรงเรียน.....					

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
2.2 นักศึกษาฝึกสอนมีความรับผิดชอบต่องานที่ทาง โรงเรียนมอบหมาย.....					
2.3 การทำงานร่วมกับอาจารย์ในโรงเรียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ.....					
2.4 การทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนด้วยกันอย่างมี ประสิทธิภาพ.....					
2.5 อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมีการประชุม ปรึกษารวบรวมอย่างสม่ำเสมอ.....					
2.6 ท่านได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาการฝึกสอนกับทาง ภาคีศึกษานิเทศ.....					
3. <u>การนิเทศและการประเมินผลการฝึกสอน</u>					
3.1 โรงเรียนจัดปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอนให้ทราบ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่นักศึกษาจะต้องปฏิบัติใน โรงเรียน.....					
3.2 โรงเรียนจัดให้นักศึกษาฝึกสอนเข้าสังเกตการสอน ของอาจารย์ในโรงเรียน.....					
3.3 อาจารย์พี่เลี้ยงชี้แจงความก้าวหน้าของการสอน ของนักศึกษาทุกครั้งที่ได้สังเกตการสอน.....					

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
3.4 อาจารย์พี่เลี้ยงได้มีการตรวจและให้คำแนะนำ การทำบันทึกการสอนของนักศึกษาฝึกสอนอย่าง สม่ำเสมอ.....					
3.5 อาจารย์พี่เลี้ยงนิเทศและประเมินผลการสอน นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ.....					
3.6 อาจารย์นิเทศก์ นิเทศและประเมินผลการสอน นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ.....					
ค. <u>ผลผลิตของโครงการฝึกสอน</u>					
1. นักศึกษาได้นำความรู้ภาคทฤษฎี ไปใช้ในการฝึกสอน.....					
2. นักศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ.....					
3. อาจารย์พี่เลี้ยงยอมรับการปฏิบัติหน้าที่ในการเป็น ครูของนักศึกษา.....					
4. นักศึกษาฝึกสอน ได้พัฒนาบุคลิกภาพขึ้น.....					
5. นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพครู.....					
6. นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการฝึกการปฏิบัติงาน ในห้องพยาบาล.....					
7. นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูเพิ่มขึ้น.....					

พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
8. นักศึกษารู้จักพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม,.....					
9. การฝึกสอนมีความสำคัญต่อการออกไปประกอบวิชาชีพครู.....					

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวประภา เน้นสงวน

เกิดวันที่

1 มกราคม พุทธศักราช 2495

สถานที่เกิด

อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 47 หมู่ที่ 5 ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 7

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2516

กศ.บ. (วิชาเอกพลศึกษา)

จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาพลศึกษา

พ.ศ. 2533

กศ.ม. (วิชาเอกการอุดมศึกษา)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา

ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

ของ

ศรีประภา แก้วสงวน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา

กันยายน 2533

ความมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้ เพื่อประเมินโครงการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอก
สหศึกษา ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงในด้าน ปัจจัยดำเนินงาน
ของโครงการฝึกสอน กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน และผลผลิตของโครงการ
ฝึกสอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 20 คน
อาจารย์พี่เลี้ยง จำนวน 64 คน และนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกสหศึกษา จำนวน 64 คน กลุ่ม
ตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบ-
ถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวของลิเคอร์ท สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่า
คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยดำเนินงานโครงการฝึกสอนมีความเหมาะสมพอใช้ เรื่องที่ต้องปรับปรุง
คือ การชี้แจงให้อาจารย์พี่เลี้ยงทราบหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน หลักเกณฑ์
การนิเทศการฝึกสอน, ผลสรุปของการฝึกสอนในปีการศึกษาที่ผ่านมา การให้ความรู้เกี่ยวกับ
โรงเรียนฝึกสอนกับนักศึกษาฝึกสอน การจัดทำคำราเพื่อใช้เป็นคู่มือในการฝึกสอน บุคลากรที่
เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานโครงการฝึกสอน การเตรียมความพร้อม
ให้กับนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และความเหมาะสมของการจัดสรรงบประมาณ
ค่ายานพาหนะของอาจารย์นิเทศก์, ส่วนการกำหนดให้นักศึกษาฝึกสอนสอน 8-12 คาบต่อสัปดาห์
มีความเหมาะสมดี สำคัญสำคัญของจุดประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายหลักสูตร
2. กระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ มีความเห็น
ว่ามีประสิทธิภาพพอใช้ ส่วนอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นว่ามีประสิทธิภาพดี
3. ผลผลิตของโครงการฝึกสอน มีประสิทธิผลดี โดยเฉพาะการที่ ทำให้นักศึกษา
ได้รับประสบการณ์ในวิชาชีพครู และยังมีความสำคัญต่อการออกไปประกอบวิชาชีพครูอย่างมี
ประสิทธิภาพ

AN EVALUATION OF THE STUDENT TEACHING PROGRAM FOR STUDENTS IN
HEALTH EDUCATION OF THE DEPARTMENT OF HEALTH, PHYSICAL
AND RECREATION EDUCATION, FACULTY OF EDUCATION,
RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

AN ABSTRACT

BY

SRIPRAPA MANSANGUAN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Health Education
at Srinakharinwirot University

September 1990

The purpose of this study is to assess the student teaching program for students in Health Education of the Department of Health, Physical and Recreation Education, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University. The study involves factors of carrying out work in teaching practice program, process of teaching practice program and production of teaching practice program.

The group samples used in this research are 20 supervising teacher, 64 co-operative teacher and 64 teaching students. The samples used are random and the method used in compiling information is questionnaires created by the researcher based on the idea of Likert Rating Scale. The statistics used in the analysis is by percentage, average and standard deviation.

The study could be concluded as follow :

1. The general factors used in the teaching practice is reasonably appropriate. There are a few things which need to be improved ; such as : the explanations given to the co-operative teacher regarding the responsibilities involve in the student teaching program, the criteria in sending teaching students to outside places, the summary of teaching practice program in the last educational year, the information on the schools where teaching students are sent to practice, the preparation of texts for use

in the teaching, personnel involved, the joint teaching practices, the summary of how effective the program may be, the preparation for teaching students to be successful in teaching profession and the budgeting for travelling expenses. It is a very good idea that students get the opportunity to practice their teaching 9-12 hours per week. This also is in accordance with the policy of the curriculum.

2. The teaching practice process is acceptable under the assessment criteria according to supervising teachers' opinion, and it is capable and effective according to their advisors.
3. The production of teaching practice program is productive and teaching practice is proved to be vital for students who want to become efficient teachers. The production of teaching program also helps the teaching students in gaining experience for teaching profession.